

สัตว์โลกที่น่ารู้

หนังสืออ่านเพิ่มเติม

กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต

กระทรวงศึกษาธิการ

ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓-๔

หนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต
ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓-๔

เรื่อง

สัตว์โลกที่น่ารู้

กรมวิชาการ
กระทรวงศึกษาธิการ

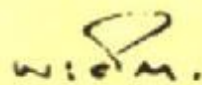
พิมพ์ครั้งที่ ๑ จำนวน ๔๘,๐๐๐ เล่ม
ลิขสิทธิ์เป็นของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. ๒๕๓๒
ผู้จัดพิมพ์ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
ISBN 974-10-0658-6

พิมพ์ที่ โรงพิมพ์การศาสนา กรมการศาสนา
๓๔๔-๓๔๖ ปากซอยบ้านนาคร ถนนบำรุงเมือง เขตป้อมปราบ กทม. ๑๐๑๐๐ นายปทุม ศิวานวล ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา

คำนำ

หนังสือเรื่อง สัตว์โลกที่น่ารู้ เป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติม ชุดวิทยาศาสตร์ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓-๔ ซึ่งคณะกรรมการจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติมเสริมการเรียนรู้ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต (วิทยาศาสตร์) ที่กระทรวงศึกษาธิการแต่งตั้งขึ้นได้มอบหมายให้นางสาวพรทิพย์ รัตนวิเชียร เป็นผู้เรียบเรียง และนางลัดดา ภู่เกียรติ เป็นผู้ตรวจขั้นสุดท้าย และได้แต่งตั้งคณะกรรมการร่วมบรรณาธิการต้นฉบับด้วย หนังสือเล่มนี้ให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องธรรมชาติของสัตว์ การดำรงชีวิตของสัตว์ ประโยชน์ และโทษของสัตว์บางชนิด เช่น นก จิ้งหรีด ผีเสื้อ ฯลฯ ในการเรียนการสอนควรใช้หนังสือเล่มนี้ประกอบจะทำให้ให้นักเรียนได้รับความรู้มากยิ่งขึ้น

กรมวิชาการหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอนตามสมควร และขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการจัดทำไว้ ณ ที่นี้

(นายพะยอม แก้วกำเนิด)

อธิบดีกรมวิชาการ

๖ ธ.พ. ๓๑

สารบัญ

	หน้า
สัตว์เลี้ยวของโต้ง	๑
บ้านของนก	๕
นักดนตรี	๑๓
เยี่ยมบูย่า	๒๑
สวนหลังบ้าน	๒๗
เที่ยวชายทะเล	๓๔
หมู่บ้านริมทะเล	๔๗

สัตว์เลี้ยงของโต้ง

บ้านของโต้งมีบริเวณกว้างขวาง รั่มรื่นด้วยต้นไม้ใหญ่ แผ่กิ่งก้านสาขา มีทั้งไม้ดอกและไม้ผล บ้านของโต้งมีสัตว์เลี้ยงหลายชนิดทั้งหมา แมว ปลาเงิน ปลาทอง เจ้าต่างเป็นหมาไทยที่โต้งรักมันมาก เพราะมันฉลาด น่ารัก โต้งกับพ่อช่วยกันทำกรงให้มันนอน เวลาโต้งและพ่อกลับบ้าน มันจะวิ่งมารับที่ประตูและร้อง "จืด จืด"

"นั่งลง สวัสดิ์" โต้งสอนให้เจ้าต่างทำท่าสวัสดิ์ และยื่นขนมให้ ๑ ชิ้น

วันหนึ่งโต้งกลับจากโรงเรียน เจ้าต่างไม่ออกมาต้อนรับ เคย โต้งรู้สึกผิดสังเกต โต้งร้องเรียก "ต่าง ต่าง" พลองเดินหาจนถึงหลังบ้าน เขาเห็นเจ้าต่างนอนขีมิให้ขนมมันก็ไม่กิน

"พ่อครับ เจ้าต่างไม่ทราบเป็นอะไรนอนขีมิเรียกก็ไม่ลุกขึ้นได้แต่มองเฉยๆ ให้ขนมก็ไม่กิน" โต้งบอกพ่อ

"สงสัยจะไม่สบาย" พ่อพูดพร้อมกับลูบหัวเจ้าต่าง มันได้แต่กระดิกหางไปมา "เราพามันไปหาหมอเดี๋ยวนี้เลย" พ่อบอก

เมื่อกลับมาจากพาเจ้าต่างไปหาสัตวแพทย์ โต้งเอายามาให้เจ้าต่างกินตามที่หมอสั่ง "มันกินยาเก่งจังนะครับพ่อ" โต้งกล่าวชมและลูบหัวเจ้าต่างไปพลง "ให้มันนอนพักในกรงของมัน แล้วโต้งคอยสังเกตดูอาการมันต่อไปนะ และให้ยาตามที่หมอสั่งมา" พ่อบอก

“ครับ” โต้งรับคำ

“สัตว์เลี้ยวเมื่อเราเลี้ยวมันก็ต้องดูแลรักษาเมื่อเจ็บป่วย เพราะมันทำประโยชน์ให้แก่เรามาก โดยเฉพาะเจ้าต่างช่วยเฝ้าบ้านได้เป็นอย่างดีเลยละ จะเห็นว่าเวลามีคนมา มันจะเห่าเสียงดัง” พ่อกล่าวย้ำ

อีก ๒-๓ วันต่อมา เจ้าต่างก็หายจากอาการเจ็บป่วย

เย็นวันหนึ่งขณะที่โต้งกำลังรดน้ำต้นไม้อยู่ ได้ยินเสียงเจ้าต่างเห่า ก็รีบวิ่งไปดู เห็นเจ้าต่างเห่าอยู่หน้าตู้ปลา ก็ไล่เจ้าต่างไปเป็นเวลาเดียวกับที่น้องจิววิ่งมาดูแลและถามว่า “มันเห่าอะไรคะ”

โต้งบอกว่า “มันเห่าที่ปลาว่ายน้ำใสกันจ๊ะ”

“ทำไมมันจึงใสกัน สงสัยจะหิว วันนี้จิวยังไม่ได้ไปช้อนลูกน้ำให้เลย เมื่อวานคุณพ่อให้อาหารมาใส่ไว้”

“ก็ดีแล้วนี่” ได้งว่

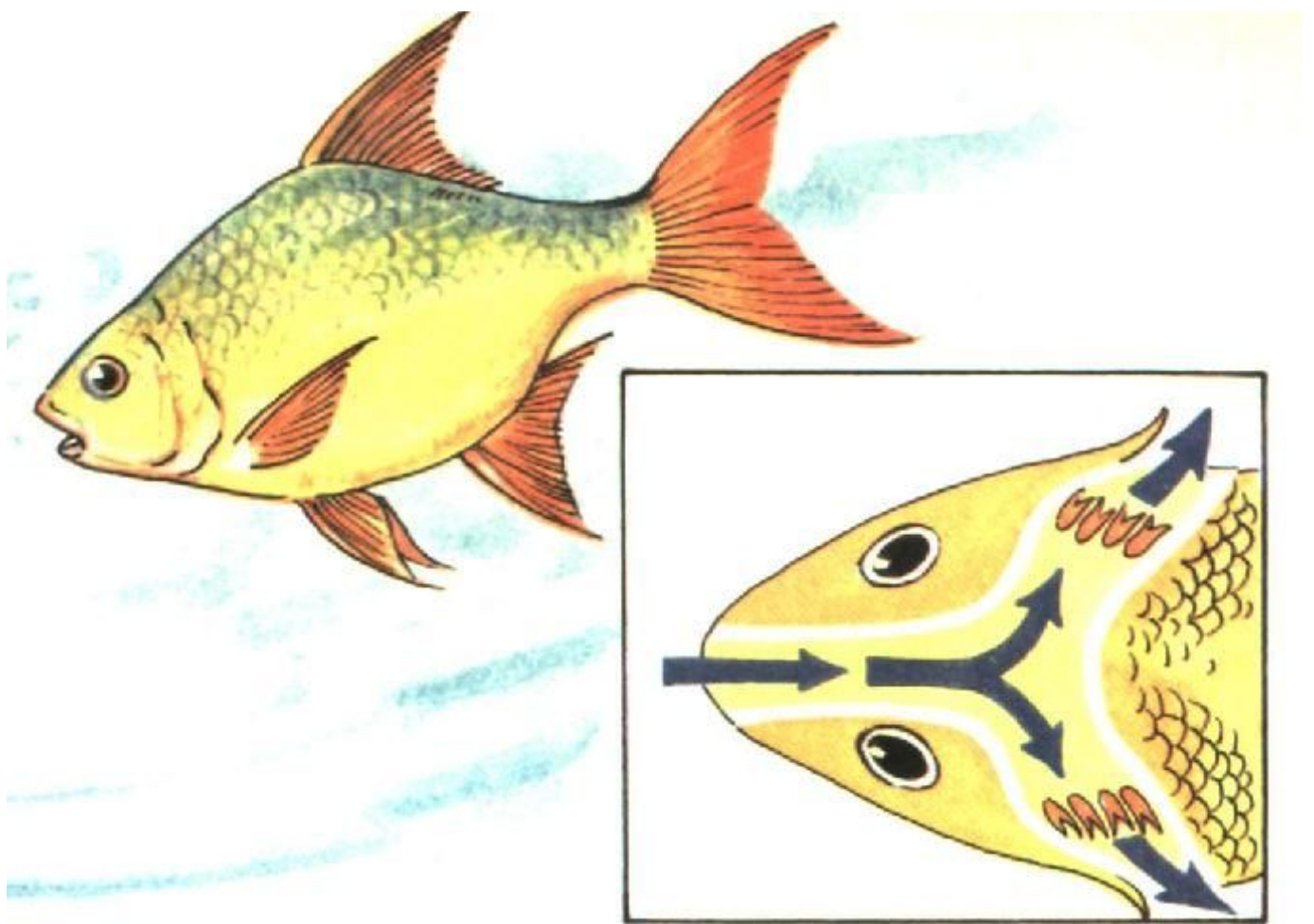
“ทำไมต้องใส่สาหร่ายไว้ในอ่างเลี้ยงปลาด้วยล่ะคะ”
จ๊วถามได้ง

“ตามธรรมชาติปลากินพวกพืชและสัตว์เล็ก ๆ ที่มีอยู่ในน้ำมีไรน้ำ ลูกกุ้ง ลูกปลา ตะไคร่น้ำ แหน รวมทั้งสาหร่ายที่จ๊วใส่ลงไปด้วย นอกจากนี้ในเวลากลางวันสาหร่ายสร้างอาหาร แล้วจะคายออกซิเจนออกมา ปลา ก็หายใจเอาออกซิเจนเข้าไป” ได้งอธิบาย

“ถ้างั้น ปลาหายใจเอาออกซิเจนเข้าไปทางไหนล่ะ”
จ๊วสงสัย

“จ๊วสังเกตเห็นไหม ปลาอ้าปลาฮุบน้ำและขยับข้างแก้มให้พองออกเป็นระยะๆ ตลอดเวลา” ได้งอธิบายพลงชี้ให้น้องดู

“มันกินน้ำเธอจ๊ะ” จิวซัก

“ไม่ใช่ ทำนั้นแหละมันกำลังหายใจ โดยให้น้ำผ่านเข้าปากไปยังเหงือก เมื่อน้ำผ่านเหงือก เหงือกก็จะดูดก๊าซออกซิเจนที่ละลายอยู่ในน้ำให้เข้าสู่เลือด ส่วนคาร์บอนไดออกไซด์ที่อยู่ในเลือดก็จะซึมออกมาสู่น้ำโดยออกทางช่องเหงือกที่อยู่ใต้แก้ม” ไต้อธิบาย

“ถ้างั้น ก็แสดงว่าเหงือกของปลาทำหน้าที่เหมือนกับปอดของคนเรานี่จ๊ะ”

“ใช่แล้ว คนอยู่บนบกสามารถหายใจเอาออกซิเจนเข้าไปสูปอดได้โดยตรง แต่ปลาเป็นสัตว์น้ำต้องหายใจโดยอาศัยน้ำนำออกซิเจนเข้าไปสู่เหงือก”

“อ้อ เป็นอย่างนี้เอง” น้องจิวพยักหน้าอย่างเข้าใจ

บ้านของนก

ตอนบ่ายวันรุ่งขึ้น นิด ชาย และติง เพื่อนๆ ของโต้ง มาเที่ยวที่บ้าน โต้งพาพรรคพวกไปนั่งใต้ต้นไม้ ที่นั่นโต้งพบรังของนกตกอยู่ ทำด้วยใบหญ้าอัดแน่นภายในกลวง เป็นกรวยยาวสวยงามมากเด็ก ๆ พากันมาดูแล้วเดาว่าเป็นรังนกอะไร ขณะที่คุยกันอยู่แม่ก็ยกผลไม้และน้ำเย็นมาให้ เด็ก ๆ จึงได้โอกาสถาม

“แม่ครับ นันมันรังของนกอะไรครับ” โต้งถาม

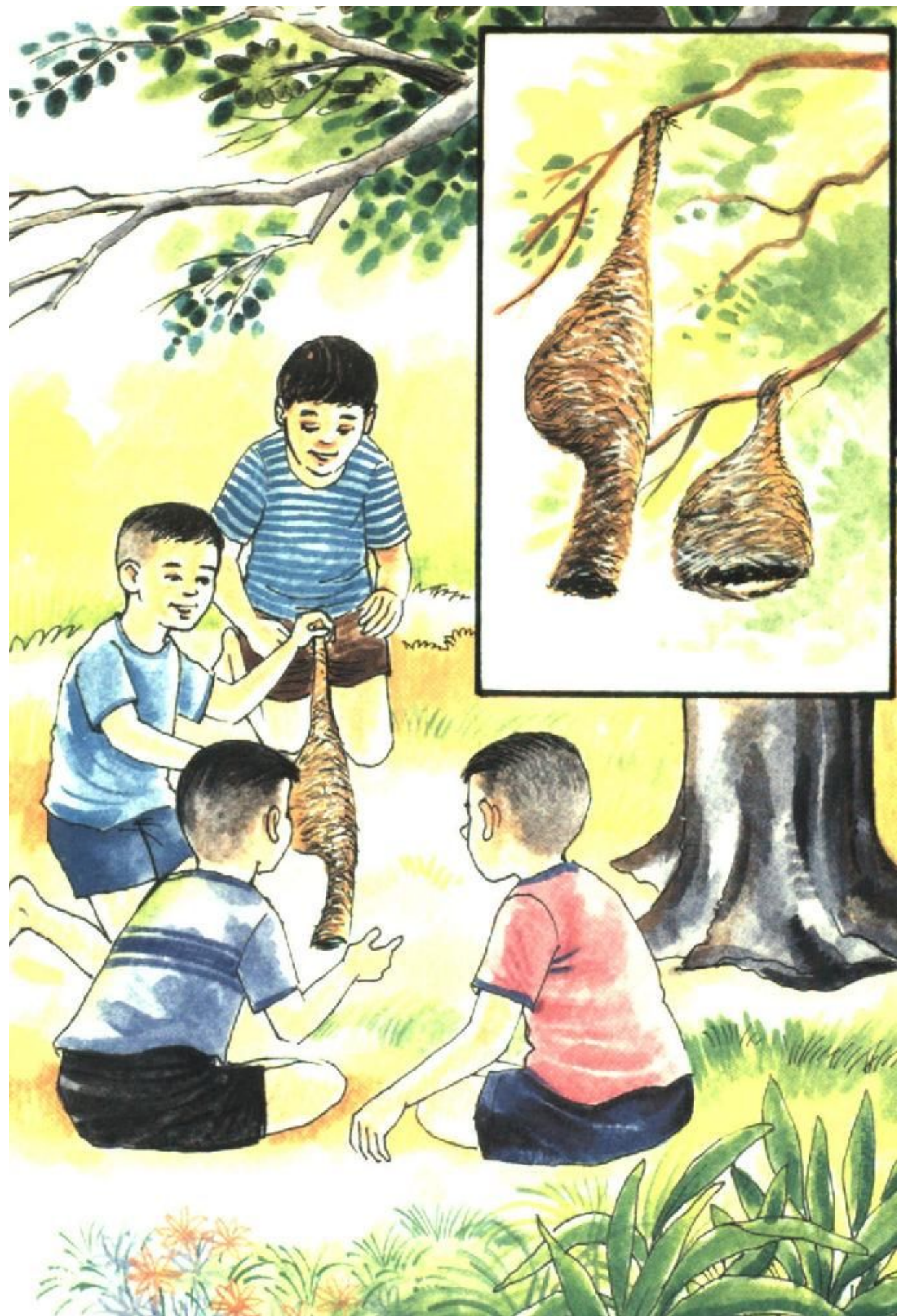
“รังนกกระจาบนะลูก นกกระจาบตัวผู้สร้างไว้บางส่วน เพื่อกอยให้ตัวเมียมาเลือกคู่ เรียกว่า **รังตัวผู้** พอเลือกคู่ได้แล้วจึงช่วยทำรังต่อไปจนเสร็จ ดังที่ลูกเห็นนี้แหละ มันสร้างไว้สำหรับออกไข่และเลี้ยงลูกของมัน”

“เอาไปแขวนไว้บนต้นไม้ดูดีกว่า” โต้งเสนอความคิด

“รังนี้เป็นรังที่เพื่อนคุณพ่อให้มา ตามปกติแล้ว นกกระจาบจะทำรังตามชายป่าใกล้บึงน้ำ บนต้นไม้สูง รังจะแขวนห้อยลงมา” แม่อธิบายเพิ่มเติม

“มันสร้างเก่งนะครับ แหน่นหนาแข็งแรงมากทีเดียว” นิดพูด

แม่บอกเด็ก ๆ ว่า “นกมีนิสัยขยันและความพยายาม นกแต่ละชนิดมีวิธีการสร้างรังต่าง ๆ กัน เช่น นกนางแอ่นบ้าน ทำรังด้วยโคลน รองพื้นด้วยขนสัตว์หรือหญ้าแห้ง”

“แล้วรังนกนางแอ่นที่คนนิยมนำมาทำอาหารเป็น
ยังไงครับ” ชายถามด้วยความสงสัย

“อ้อ นกชนิดนั้นมันจะทำรังด้วยน้ำลายเพียงอย่างเดียว
รังแต่ละรังมีลักษณะเป็นรูปถ้วยสีขาว ยาวประมาณสองนิ้ว
ครึ่งถึงสามนิ้ว นกนางแอ่นชนิดนี้มีน้ำลายมาก น้ำลายของ
มันมีเสมหะซึ่งเหนียว พอถูกอากาศก็จะแห้งแข็งทันที กิน
แล้วช่วยบำรุงกำลังทำให้ร่างกายแข็งแรงจะ แต่เวลาจะนำมา
กิน ต้องทำความสะอาดและต้มเสียก่อน มิฉะนั้นมันอาจ
จะนำเชื้อโรคมาสู่คนได้” แม่อธิบาย

“นกพวกนี้มันทำรังอยู่ที่ไหนครับ” ชายถามด้วยความสนใจ

“มันชอบอาศัยทำรังอยู่ตามฝาผนังถ้าตามภูเขาริมทะเลในประเทศไทยมีทางภาคใต้” แม่ตอบ

“ผมเคยทราบมาว่า รังนกชนิดนี้เป็นสินค้าที่มีราคาแพงจริงไหมครับ” ชายถามต่อไป

“จ๊ะ รังนกนางแอ่นนี้เป็นสินค้าราคาแพงมาก ถ้าผู้ใดจะไปเก็บมาต้องติดต่อขอสัมปทานที่กองอากร กรมสรรพากร มีเช่นนั้นแล้ว ถือว่าผิดกฎหมาย” แม่อธิบายเพิ่มเติม

“ผมยังไม่เคยเห็นรังมันจริงๆ เลยครับ ผมเคยเห็นแต่รังนกขี้มันมันสร้างรังด้วยกิ่งไม้ เศษหญ้า เป็นรูปสาแหรกครับ” ชายเล่า

“ที่บ้านผมก็มีรังนกกระเจิบครับ มันเย็บใบไม้เข้าด้วยกันโดยใช้ใยพืชหรือใยแมงมุม หรือใยจากรังดักแด้ และบุรังของมันด้วยขนนกและหญ้าที่อ่อนนุ่ม” นิดเล่าบ้าง

โต้งหันไปถามแม่ “แม่ครับ แล้วนกเขาที่เราเลี้ยงไว้ มันสร้างรังได้ไหมครับ”

แม่หัวเราะก่อนตอบว่า “สร้างได้สิลูก แต่ส่วนมากคนนิยมนำมาเลี้ยงเพราะมันขันไพเราะและเลี้ยงง่าย ให้อาหารเพียงเมล็ดธัญพืชกับน้ำมันก็อยู่ได้”

“ทำไมไม่ปล่อยไว้ที่ต้นไม้นะครับ” ตั้งถามแม่บ้าง

“มันยังไม่เชื่องเหมือนนกแก้วหรือจ๊ะ” แม่ตอบ และถามดิงว่า “บ้านดิงเลี้ยงหรือจ๊ะ”

“ครับ” ดิงตอบแล้วเล่าต่อไปว่า “ผมเลี้ยงนกแก้วไว้ ตัวหนึ่งเชื่องมาก ให้เกาะอยู่ที่กิ่งต้นดอกแก้ว มันพูดเก่ง เรียกแม่เจ้าขาขอข้าวกินหน่อย หัวของมันใหญ่ ปากหนา และปลายงุ้ม สำหรับขบกินเมล็ดพืชและผลไม้เปลือกแข็ง”

“ใช่แล้วละ ผมก็เคยเห็นมันใช้ปากเกี่ยวกับกิ่งไม้ แล้วหมุนตัวเอามาเกาะในท่าปกติ” ดิงเล่าเพิ่มเติม

ดิงเล่าพลางชี้มือพลาง “นานมาแล้ว มีนกนางแอ่นตัวผู้ตัวหนึ่ง เกาะอยู่บนกิ่งมะม่วงต้นนั้น ใกล้กับหน้าต่างชั้นบนพอดีมัน

ส่งเสียงร้องเพลงไพเราะ ไม่นานนักก็มีนกนางแอ่นตัวเมีย
บินมาเกาะที่กิ่งมะม่วงใกล้ๆ กันนั้น วันต่อมา ผมก็เห็นมัน
ช่วยกันไปคาบกิ่งไม้และฟางข้าว มาสร้างรังขึ้นและร้องเพลง
ไปด้วย น่ารักจังเลย บางทีมันก็กระโดดขึ้นกระโดดลงไปที่
พื้นดินบ้าง ผมยังไปยเมล็ดพืชให้มันกินเลยและเรียกน้อง
มาดูด้วย ไม่ช้ามันก็ออกไข่มา ๓-๔ ฟองทั้งนกตัวผู้และ
ตัวเมียช่วยกันกกไข่จนกระทั่งออกเป็นลูกนก และมันช่วย
กันเลี้ยงดูลูกของมัน ผลัดกันไปหาหนอนมาป้อนลูกนกจน
กระทั่งลูกนกโตบินไปหาอาหารเองได้ มันก็ไปหากินที่อื่น
เสียตายจ้ะ อยากให้มันกลับมาอีก”

“คุณพ่อเคยสอนให้เลี้ยงดูนกที่มาอาศัยอยู่ตามต้นไม้ในบ้านไม่ให้ทำร้ายหรือไล่มันไปเป็นอันขาด เพราะมันทำให้โลกเราสวยงาม นอกจากนี้ มันช่วยกินแมลง หนอน และศัตรูของพืชผักผลไม้ ชื่นก้ใช้ทำปุ๋ยได้ บางชนิดเราก็กินเนื้อกินไข่ของมันได้ และขนมันเรายังนำมาใช้ประโยชน์ได้เช่น ทำพัด ทำดอกไม้” ชายเล่าให้ฟัง

“นกมีประโยชน์มากมาย แล้วมีโทษบ้างไหมครับ”
ไต้งถามแม่

“มีจ้ะ ที่ชนของนกพิราบมีตัวโรเล็ก ๆ ที่น่าเชื่อไวรัสมาสู่คนได้ ทำให้เป็นไข้หวัดใหญ่ และรังนกนางแอ่นก็เช่นเดียวกัน” แม่ตอบ

“ถ้าเราสังเกตให้ดีแล้ว จะเห็นว่านกส่วนมากมีนิสัยที่ดี คือมันขยัน อดทน และรักลูกของมันมากทีเดียว” นิดแสดงความคิดเห็น

“เรื่องนกเป็นเรื่องที่น่าสนใจ มีรายละเอียดเกี่ยวกับนกอีกมากมายซึ่งเราจะหาอ่านได้จากหนังสือหลายเล่มทีเดียว” ติงแนะนำ

เด็ก ๆ คຸยกันถึงเรื่องนกจนเย็น แล้วจึงลาแม่ของไต้งกลับบ้าน

นักดนตรี

ค่าวันหนึ่ง ขณะที่โต้งและจิวกำลังนั่งดูโทรทัศน์อยู่ พ่อแม่อ่านหนังสืออยู่ด้วยนั้น ก็มีเสียง “กริด กริด.....” ดังขึ้นมา จากสนามหน้าบ้าน โต้งถามว่า “พ่อครับจิ้งหรีด ทำเสียงได้อย่างไรครับ”

“จิ้งหรีดทำเสียงได้โดยคลี่ปีกคู่บน แล้วเอาส่วน ทนาคแหลมเป็นหยัก ๆ ของปีกหนึ่งสีลงบนส่วนที่บางแต่ แข็งคมของอีกปีกหนึ่งเกิดเป็นเสียงเพลงดังกังวานออกไป รอบทิศ และจิ้งหรีดตัวผู้เท่านั้นทำเสียงดนตรีได้ มันทำ เพื่อให้จิ้งหรีดสาวออกมาพบ”

“จิวมาดูซิลูก มันกำลังกระโดด” พ่อร้องเรียก

“นอกจากมันเป็นนักดนตรีแล้วยังเป็นนักกระโดด ยอดเยี่ยมอีกด้วย” โต้งบรรยาย

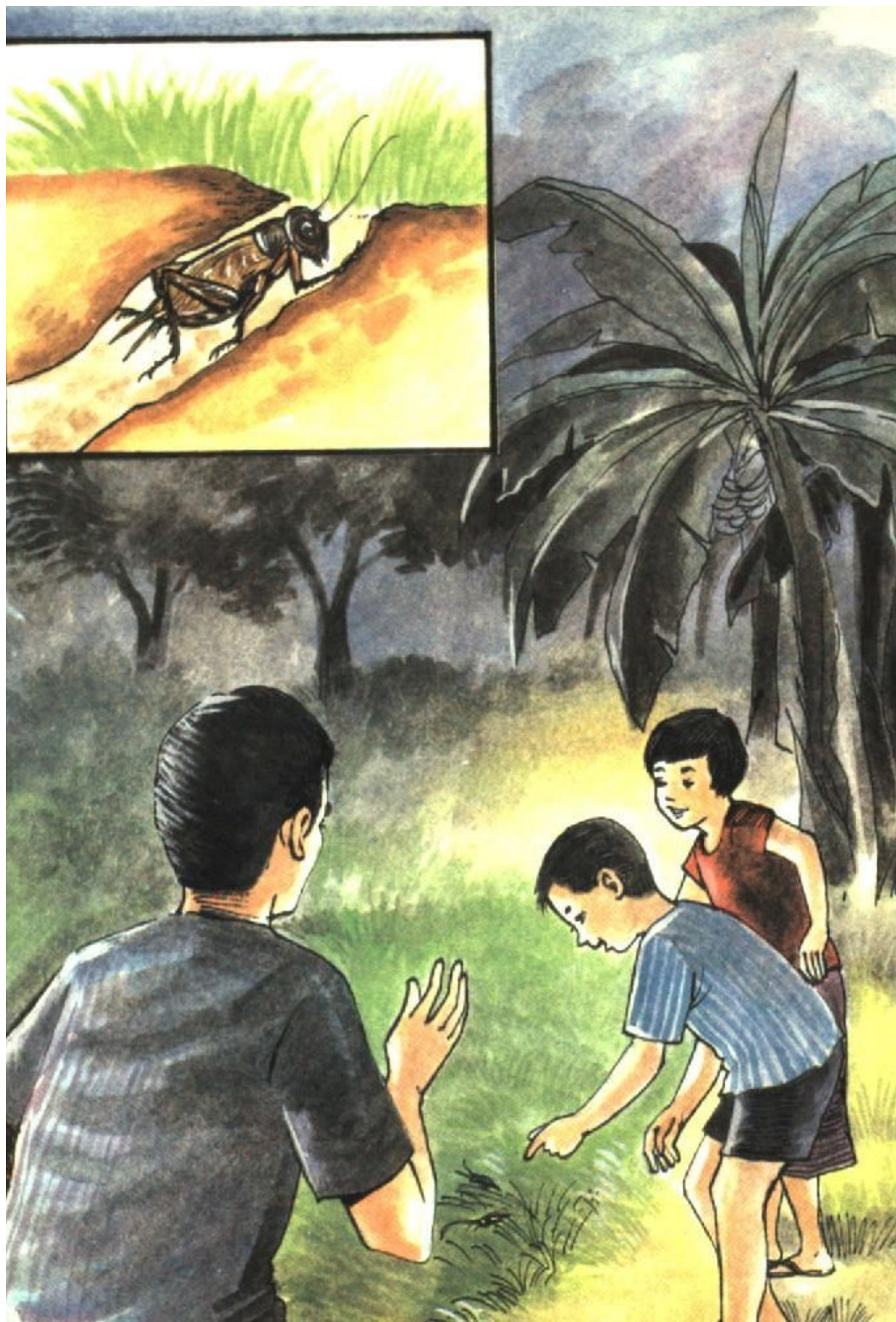
“โต้งดูซิลูก มันสีอะไร” พ่อบอกโต้ง

“สีดำครับ และตัวค่อนข้างใหญ่” โต้งตอบ

พ่ออธิบายเพิ่มเติมว่า “ชนิดนี้เรียกว่า ทองดำ แต่ถ้า ตัวสีน้ำตาลเข้มและใหญ่ เรียกว่า ทองแดง และอีกชนิด หนึ่งตัวเล็กสีน้ำตาลอ่อน เรียกว่า อ้ายแอ๊ด”

“เราเอามากัดกันไหม จิว” โต้งชักชวนน้องสาว

“ไม่ดีหรอกลูก เป็นการทรมาณสัตว์” พ่อบอกลูก ๆ เมื่อเห็นว่าลูกกำลังทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้อง ลูก ๆ ก็ทำตามที พ่อแนะนำ พ่อชวนลูกทั้งสองคุยถึงแมลงนักดนตรีต่อไป

อีกว่า “ลูกรู้จักแมลงนักดนตรีชนิดอื่น ๆ อีกหรือไม่”

“ตึกแตนใช้ไหมครับ ผมเคยอ่านพบในหนังสือ”

โต้ตอบ

“เก่งมากลูก” พ่อชมเชย

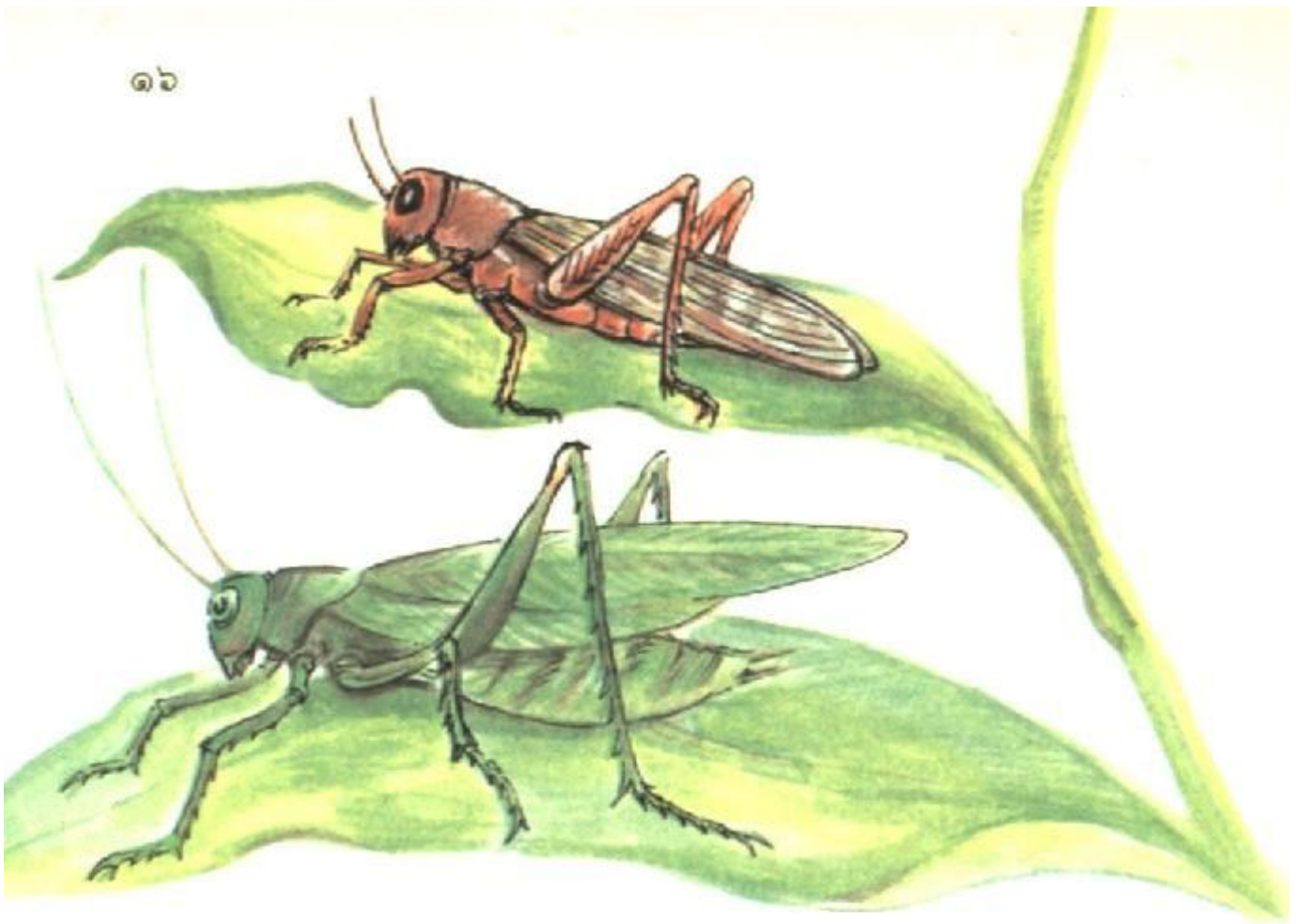
“ตึกแตนเป็นนักดนตรีได้อย่างไรคะ คุณพ่อ” จิวถามพ่อ

“เมื่อมันขยับขาหลังข้างหนึ่งดูที่ปีก เกิดเป็นเสียงทำนองเดียวกับนักดนตรีลากคันชักไปบนสายซอ นั่นแหละพวกนี้เป็นตึกแตนหมวดสั้น มีหมวดสั้นกว่าตัว ชอบอยู่ตามทุ่งหญ้า สนามหญ้ามักมีลำตัวสีน้ำตาลหรือสีคล้ำ ส่วนอีกพวกหนึ่งเป็นตึกแตนหมวดยาว มีหมวดที่หัวสองเส้นยาวกว่าลำตัว ตัวมักเป็นสีเขียว ทำเสียงเพลงโดยการสีปีกกับปีกเข้าด้วยกันอยู่ตามต้นไม้ พุ่มไม้ กินใบไม้อ่อนเป็นอาหาร” พ่ออธิบาย

“พวกตึกแตนหนุ่มเท่านั้นใช้ไหมครับคุณพ่อ ที่ทำเสียงดนตรีได้” โต้งถามเพราะเคยอ่านจากหนังสือที่ห้องสมุดของโรงเรียน

“ใช่แล้ว มันทำเสียงดนตรีเพื่อเรียกหาตัวเมีย” พ่อตอบ

“ผมเคยเห็นตัวมันด้วย ขาหลังของมันยาวและใหญ่มากกระโดดไปได้ไกลทีเดียว มันคงเป็นนักกระโดดไกลได้ แต่ผมไม่เคยได้ยินเสียงเพลงที่ตึกแตนทำเลยครับ” โต้งเล่าประสบการณ์ของเขา

ตั๊กแตนหนวตสันและตั๊กแตนหนวดยาว

“ลูกต้องสังเกตเวลาที่มีแสงแดดเท่านั้น” พ่อแนะนำ

“เอ๊ะ ตั๊กแตนขยายพันธุ์ได้อย่างไร” จิวถาม

“ตอนแรกมันออกเป็นไข่ก่อน หลังจากนั้นลูกอ่อนของมันฟักออกจากไข่ ไม่มีปีก แล้วลอกคราบหลายครั้ง และค่อยโตขึ้นจึงจะมีรูปร่างเหมือนอย่างพ่อแม่ตั๊กแตน” ไต้งอธิบายให้น้องสาวฟัง

“ไต้ง ลูกมีความรู้ดีมาก ขยันอ่านหนังสือมากๆ จะเป็นประโยชน์มากทีเดียว และยังช่วยเสริมสติปัญญาอีกด้วย” พ่อกล่าวชื่นชมลูกชายด้วยความภูมิใจ พร้อมกับลูบศีรษะไปพลางแล้วพ่อก็มีปัญหามากระตุ้นถามลูกอีกว่า

“ยังมีแมลงที่เป็นนักดนตรีอีกชนิดหนึ่งซึ่งมีลำตัวกลมขนาดนิ้วก้อยเด็ก สามารถกรีดเสียงได้เช่นเดียวกับจิ้งหรีด คือเมื่อขยับปีกเป็นจังหวะ ขอบด้านในของปีกคู่บนสีกันและเกิดเป็นเสียง แต่มันไม่ค่อยออกมาให้เห็น ลูกรู้จักไหม แมลงอะไร”

“แมงกระซอนครับ ผมไม่เคยเห็นตัวมันหรอกครับ แต่อ่านในหนังสือทราบว่า มันขุดรูอยู่ใต้ดินลงไป ทำเป็นห้องกว้างพอที่ตัวมันและตัวเมียที่ตามมาอยู่ด้วย เพราะติดใจเสียงดนตรีที่แมงกระซอนตัวผู้บรรเลง และก็วางไข่เรียงติดกันเป็นแพอย่างมีระเบียบอยู่ในห้องนั้นแหละ ในที่สุดไข่เหล่านั้นก็กลายเป็นแมงกระซอนในเวลาต่อมา” ได้งแล้ว

แมงกระซอน

“แมงกระซอนหนุ่มจะออกจากบ้านไต่ดินไปเล่นดนตรีในตอนหัวค่ำ ผู้ที่เข้าใจจังหวะเพลงดีก็คือแมงกระซอนสาว บางทีจะบินเข้าไปในบ้านเรือนที่มีไฟสว่าง แล้วพยายามมุดไปได้เสื่อแมงกระซอนมีลำตัวนุ่มนิ่ม ขาใหญ่และแข็งแรง โดยเฉพาะขาคู่หน้า จึงเป็นนักขุดดินด้วย” พ่อเล่าเพิ่มเติม

“ยังมีจักจั่นเป็นแมลงนักดนตรีที่มีชื่อเสียงอีกชนิดหนึ่งแต่ก่อนนี้ที่ต้นไม้ในบ้านเราก็มียี่ไขไหมครับคุณพ่อ ผมเคยอ่านพบในหนังสือ รู้สึกว่ามันได้ทำเสียงเพลงโดยกรีดปีก หรือสีขาแบบสีซอเหมือนจิ้งหรีดหรือต๊กแตน แต่ผมยังไม่เข้าใจว่ามันทำเสียงเพลงได้อย่างไร” ไต้ถามพ่อ

“ถูกแล้วลูก อวัยวะที่ช่วยในการบรรเลงเสียงเพลงของมัน มีรูปร่างเหมือนกลองติดอยู่ที่ท้องภายในลำตัว ทำด้วยเยื่อบาง ๆ และบังคับกล้ามเนื้อที่อยู่ติดกับกลองทางด้านหลังโดยดึงผิวหน้ากลองให้โป่งออกแล้วหุบเข้าจึงเกิดเสียงขึ้น จักจั่นตัวผู้ตัวไหนทำเสียงได้ดังมาก แหล่มากก็สามารถเรียกจักจั่นตัวเมียให้มาหาได้มาก ก็เลือกคู่ได้ตามสบาย” พ่อตอบข้อสงสัยของไต้

“จักจั่นมีตั้งหลายชนิดนี้ครับคุณพ่อ จักจั่นธรรมดาตัวลายเหลือง จักจั่นเรไรตัวสีเขียว และจักจั่นตัวเล็กสีค่อนข้างดำเรียกว่า แม่ม่ายลองโน แต่ละชนิดมีวิธีการบรรเลงเสียงแตกต่างกันไหมครับ”

“เหมือนกันทุกชนิด ยกเว้นแต่เสียงดังแหลมเร็วช้าต่างกันไป แต่จักจั่นตัวเมียเป็นฝ่ายฟังข้างเดียว”

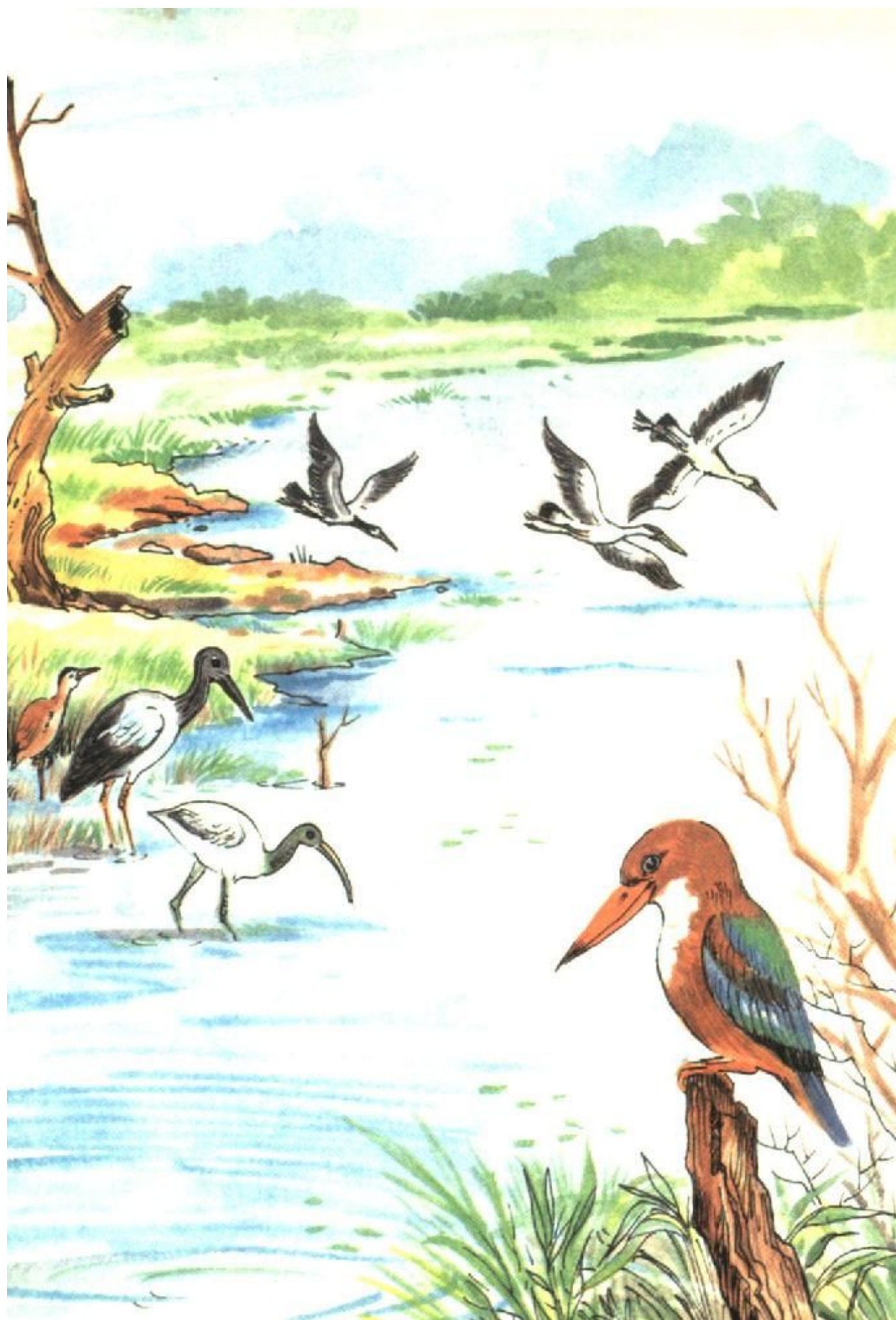
จ๊กจั่น

“จ๊กจั่นกินอะไรเป็นอาหารล่ะคะ” จี๊วถามบ้าง

“มันดูดกินน้ำเลี้ยงของต้นไม้ แต่ถ้าเป็นตัวอ่อนซึ่ง
ฟักออกมาจากไข่ อาศัยอยู่ใต้ดินดูดกินน้ำเลี้ยงจากรากไม้
ตัวอ่อนลอกคราบหลายครั้งจึงจะมีรูปร่างเหมือนพ่อแม่”
พ่อตอบ

“แต่แมลงพวกนี้ไม่มีประโยชน์นะครับ มันมีแต่โทษ
โดยเฉพาะอย่างยิ่งตึกแตน เมื่อมันรวมกันเป็นฝูงมที่มา
และพากันไปกัดกินพืชจนเกลี้ยงจึงจัดเป็นแมลงศัตรูพืชที่
ร้ายกาจชนิดหนึ่ง ทำให้ผลิตผลทางการเกษตรเสียหาย” ไต้ง
เล่าเพิ่มเติม

“ใช่แล้วลูก เอาละ ตึกแล้ว ง่วงนอนกันรึยัง แม่ขึ้น
ไปนอนแล้ว ลูกๆ ก็ไปนอนได้แล้วจ๊ะ” พ่อกล่าวเตือนลูก
ไต้งและจี๊วช่วยกันปิดประตูหน้าต่างให้เรียบร้อยแล้วขึ้นนอน

เยี่ยมปู่ย่า

เมื่อโรงเรียนปิดภาคต้น พ่อ แม่ พาไต้งและจิวไปเยี่ยมปู่ย่าที่ปทุมธานี พ่อขับรถไปเอง ระหว่างที่นั่งรถไป ต่างคนต่างก็ตื่นเต้นกับทิวทัศน์สองข้างทาง มีบ้านแบบชนบท ในหนอง บึง มีน้ำพอสสมควร ไต้งสังเกตเห็นนกตัวหนึ่งบินนิ่งอยู่ในอากาศ ลักครู่หนึ่ง แล้วพุ่งดิ่งลงไปในน้ำ และบินขึ้นไปในอากาศอีก

“คุณพ่อครับ นกพวกนั้นมันบินลงไปในน้ำทำไมครับ” ไต้งถามด้วยน้ำเสียงกระตือรือร้นพลางชี้มือให้พ่อดู

พ่อมองดูแล้วร้องว่า “อ้อ มันพุ่งตัวดิ่งลงไปในน้ำเพื่อจับปลา กิน นกพวกนี้เป็นนกกินปลาจ่ะ”

“น่าดูจังเลยนะคะ บางตัวก็เกาะบนปลายหลักไถลหนองน้ำ” จิวพูดบ้าง

พอเห็นลูก ๆ สนใจจึงบอกลูกว่า “ถ้าลูกสนใจมากเดี๋ยวถึงบ้านคุณปู่แล้ว เราชวนคุณปู่ คุณย่าไปดูนกปากห่างที่วัดไผ่ล้อม จังหวัดปทุมธานี”

เมื่อรถจอดที่หน้าบ้านปู่ย่า เด็ก ๆ รีบลงจากรถและพากันวิ่งไปที่ประตู สุนัขเห่าเสียงดัง ปู่ย่าก็ชะโงกออกมาจากระเบียงหน้าบ้าน

“ใครมานะ” ปู่ถามย่า

“ไต้งกับจิวมา” ย่าบอกปู่ด้วยความดีใจ

“สวัสดีครับ สวัสดีค่ะ” ไต้งกับจิวกล่าว พร้อมทั้งยกมือกราบปู่ย่า ปู่กล่าวทักทายลูกและหลานอย่างมีความสุข

พอดีลุงชมซึ่งเป็นพี่ชายคนเดียวของพ่อเดินขึ้นมาบนบ้าน

“สวัสดีครับ ลุงชม” ไต๋กับจ๊วกเล่า พร้อมทั้งวิ่งถลาไปกอดลุงด้วยความดีใจ

“สวัสดีทุก ๆ คน” ลุงชมกล่าวตอบพลางนั่งร่วมวงสนทนาด้วย

“ดื่มน้ำกันซิจ๊ะ” ย่าบอก “พักผ่อน ลูบเนื้อ ลูบตัวให้เย็นสบาย ตรงนี้ลมพัดเย็นนอนเล่นก็ได้ลูกเดี่ยวอย่าจะบูลือให้”

“ไต่ลงไปช่วยคุณย่าซิจ๊ะ” แม่บอกไต่

ไต้กับจิวลงนอนเล่น ในขณะที่พ่อแม่ นั่งคุยกับปู้ย่า ลักครูใหญ่ ไต้พูดขอร้องปู้ “คุณปู้ เดี่ยวพาผมไปเที่ยว วัดไผ่ล้อมหน่อยสิครับ ผมอยากดูนกปากห่าง”

“เดี๋ยวให้แดดร้อนอีกหน่อยแล้วปู้จะพาไป อยู่ไม่กี่ไกล ทรอกนั่งรถไปสัก ๑๐ นาที ก็ถึงทำนองที่จะข้ามฟากไปถึงวัด” ปู้กล่าวรับคำของไต้ และหันไปถามย่า “เอ๊ะ ปานนี้มันบิน กลับมารี้อย่างนะ”

“เพิ่งกลับมา เพราะอีก ๔-๕ วัน ก็จะทอดกฐินแล้ว” ย่าตอบ “เอ๊ะแล้วมันเกี่ยวข้องกับงานทอดกฐินอย่างไรครับ” ไต้ถามย่า

“นกพวกนี้ตามปกติจะเริ่มบินย้ายถิ่นจากอินเดียเข้ามาถึงวัดไผ่ล้อมราว ๑-๒ สัปดาห์ก่อนวันรับกฐิน คือประมาณ เดือนตุลาคมนี้ คล้ายกับว่ามันจะมาร่วมทำบุญด้วยนะหลาน” ย่าตอบ

“ทำไมมันจึงมาอาศัยอยู่ที่วัดไผ่ล้อมนี้ล่ะครับ” ไต้ถาม

ปู้เล่ารายละเอียดให้หลานฟัง “ในสมัยก่อน ๆ มันมีนกชนิดนี้อาศัยอยู่ตามวัดที่มีต้นไม้สูง ๆ ตามริมแม่น้ำเจ้าพระยาหลายแห่ง ต่อมาในสมัยหลัง ๆ นกเหล่านี้ถูกยิงเล่นกันมาก คนที่วัดก็ไม่ใคร่ชอบนกนี้ เพราะมันมักถ่ายมูลลงมาถูกหัวคนที่ไปทำบุญที่วัด เขาไม่ให้ภัยมันเลยจึงตัดโค่นต้นไม้ที่มันเคยเกาะอาศัยเสียบ้าง ปล่อยให้คนใจร้ายเข้าไปยิงเล่นบ้าง นกเหล่านี้จึงหาที่อยู่อาศัยให้ปลอดภัยมากขึ้น”

“ແหม คนพวกนี้ช่างใจร้ายจริง ไม่สงสารนกเหล่านี้บ้างเลย” จีวพูดด้วยสีหน้าเศร้าสลด

ปูเล่าต่อว่า “ต่อมากรรมการของนิคมไพรสมาคมได้ไปกราบไหว้สมภารวัด ขอให้นกต่าง ๆ ได้อาศัยในเขตวัดโดยไม่ให้ใครไปรบกวน ท่านสมภารใจดีเห็นด้วย นกเหล่านี้จึงย้ายมาอยู่อาศัยที่วัดนี้มากขึ้นทุกที”

“ทำไมมันจึงชื่อนกปากห่างล่ะคะ” จีวถาม

“ธรรมชาติสร้างให้ส่วนกลางของปากห่างออก เพื่อให้มันคาบหอยโข่งซึ่งกลมลื่นได้ถนัด มันชอบกินแต่เนื้อของหอยโข่งอย่างเดียว” ปูอธิบาย และบอกให้ลูกหลานเตรียมตัวไปดูนกปากห่าง

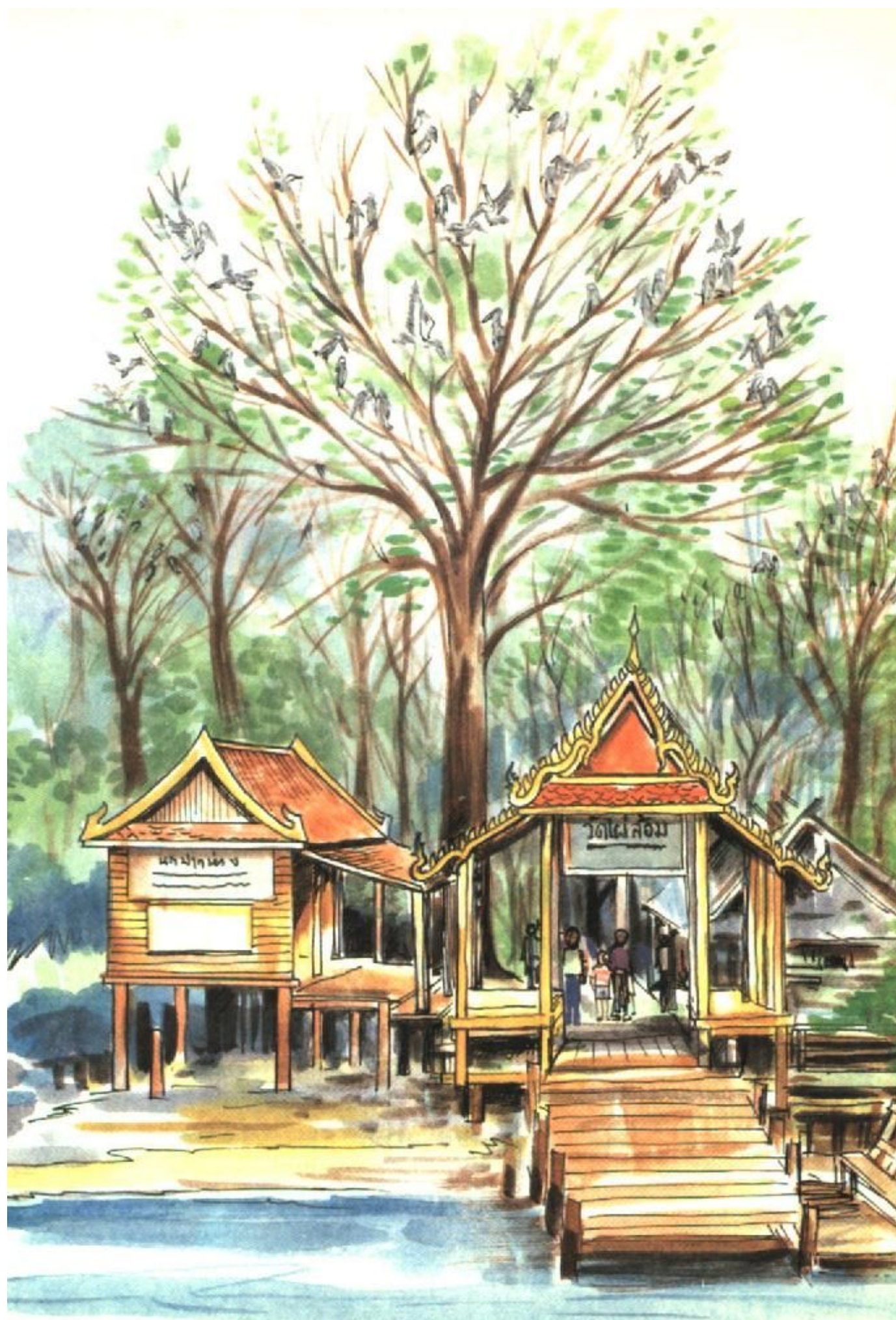
ทุกคนก็เตรียมตัวไปขึ้นรถ ส่วนแม่อยู่เป็นเพื่อนย่า และช่วยย่าทำกับข้าวมื้อเย็น

พ่อขับรถไปจอดไว้ที่หน้าน้ำ แล้วทั้งหมดจึงลงเรือโดยสารข้ามฟากไปถึงวัด ไต่กับจีวตื่นเต้นกับนกปากห่างจำนวนมาก จีวถามปูว่า “มันอยู่กันมาก ๆ อย่างนี้ มันไม่แย่งอาหารและทำรังกันหรือครับ”

ปูตอบ “มันชอบอยู่เป็นฝูงและทำรังใกล้ ๆ กัน”

“ตอนนี้มันหลับพักผ่อนหรือคะ” จีวถามบ้าง

“ตอนนี้มันเพิ่งมาจากอินเดียใหม่ ๆ ระยะนี้ก็พักผ่อนและหาหอยโข่งกิน ประมาณเดือนธันวาคมก็จะเริ่มเลือกคู่แล้วช่วยกันหาที่ทำรังโดยไปคาบกิ่งไม้เล็กมาวางซ้อนกันเหนื่องามไม้ เสร็จแล้วก็เริ่มผสมพันธุ์และวางไข่วันละฟอง

จนครบ ๔ ฟอง และผลัดกันกกไข่ ผลัดกันไปหากิน มิเช่นนั้น
แล้วจะมีนกตัวอื่นมาคาบทิ้งไม่ไปหรืออาจจะรีบฉวยโอกาส
คาบไข่ไปกินเสีย พ่อนกแม่นก ช่วยกันเลี้ยงลูก โดยส่ายรอก
เอาเนื้อหอยกลงไว้ให้ลูกกิน จนมีขนปุยขาว ๆ คลุมตัว
ราว ๒ เดือนก็มีปีกแล้วเริ่มหัดบิน” ปู่เล่าให้หลานทั้งสองฟัง

“มันจะกลับไปอินเดียอีกไหมคะ” จี๊วถามด้วยความ
สงสัย “กลับซิหลาน ราวเดือนเมษายนและพฤษภาคมมันก็
พากันบินย้ายถิ่นไปอินเดียต่อไป” ปู่ตอบ

“เสียดายนะคะคุณพ่อ จี๊วไม่อยากให้มันไปอินเดีย
เลย” จี๊วหันมาพูดกับคุณพ่อซึ่งยืนอยู่ใกล้ ๆ

“พอถึงเดือนตุลาคมมันก็กลับมาอีก มันเป็นนกย้าย
ถิ่นบินไปหากินตามฤดูกาลนะลูก” พ่อชี้แจง

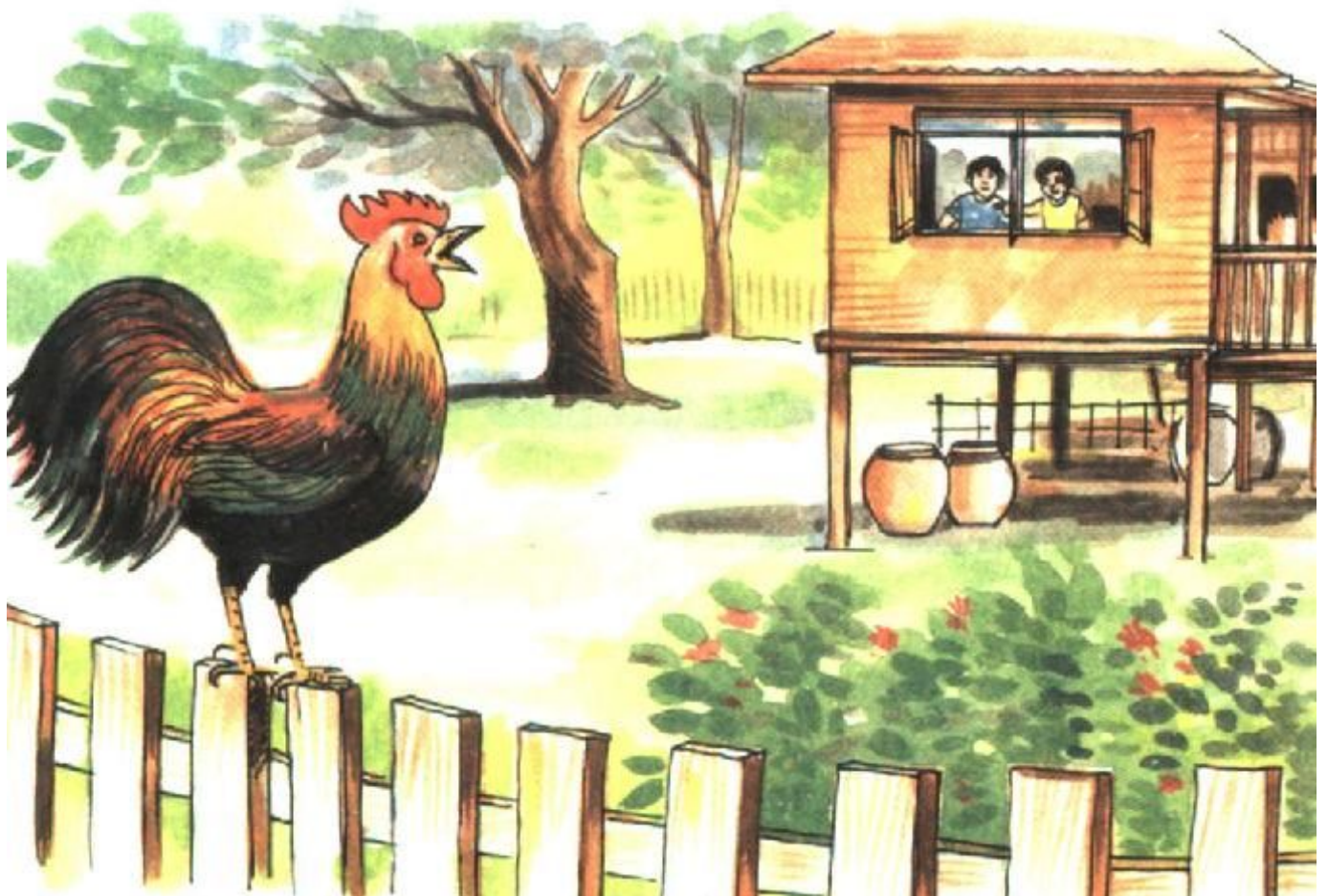
“อ้อ เข้าใจแล้วค่ะ”

เมื่อเด็ก ๆ ดูนกจนทั่วและพอใจในคำอธิบายของปู่
และพ่อแล้วก็ชวนกันลงเรือข้ามฟากเพื่อมาขึ้นรถ กลับไป
ยังบ้านปู่ย่า

สวนหลังบ้าน

“เอ็ก อี้ เอ็ก เอ็ก” จี๋ลืมตาและลูกขึ้นมายืนดูที่หน้าต่าง พลองปลุกไต้ “พีไต้ง ดูโน่นสิ ไก่ยืนอยู่บนรั้วไม้ไผ่แล้วโก่งคอขันแต่เช้าเชียว”

ขณะนั้นเด็ก ๆ ก็ได้ยินเสียงลุงชมร้องเรียกว่า “เด็ก ๆ เร็วเข้า เตี่ยวลุงจะไปให้อาหารสัตว์ที่หลังบ้าน ใครจะไปกับลุงบ้าง ถ้าจะไปก็รีบอาบน้ำ แปรงฟันแต่งตัว และกินข้าวเร็ว” ทั้งไต้งและจี๋ริบลุกไปจัดการธุระส่วนตัวแล้วลงไปกินข้าว

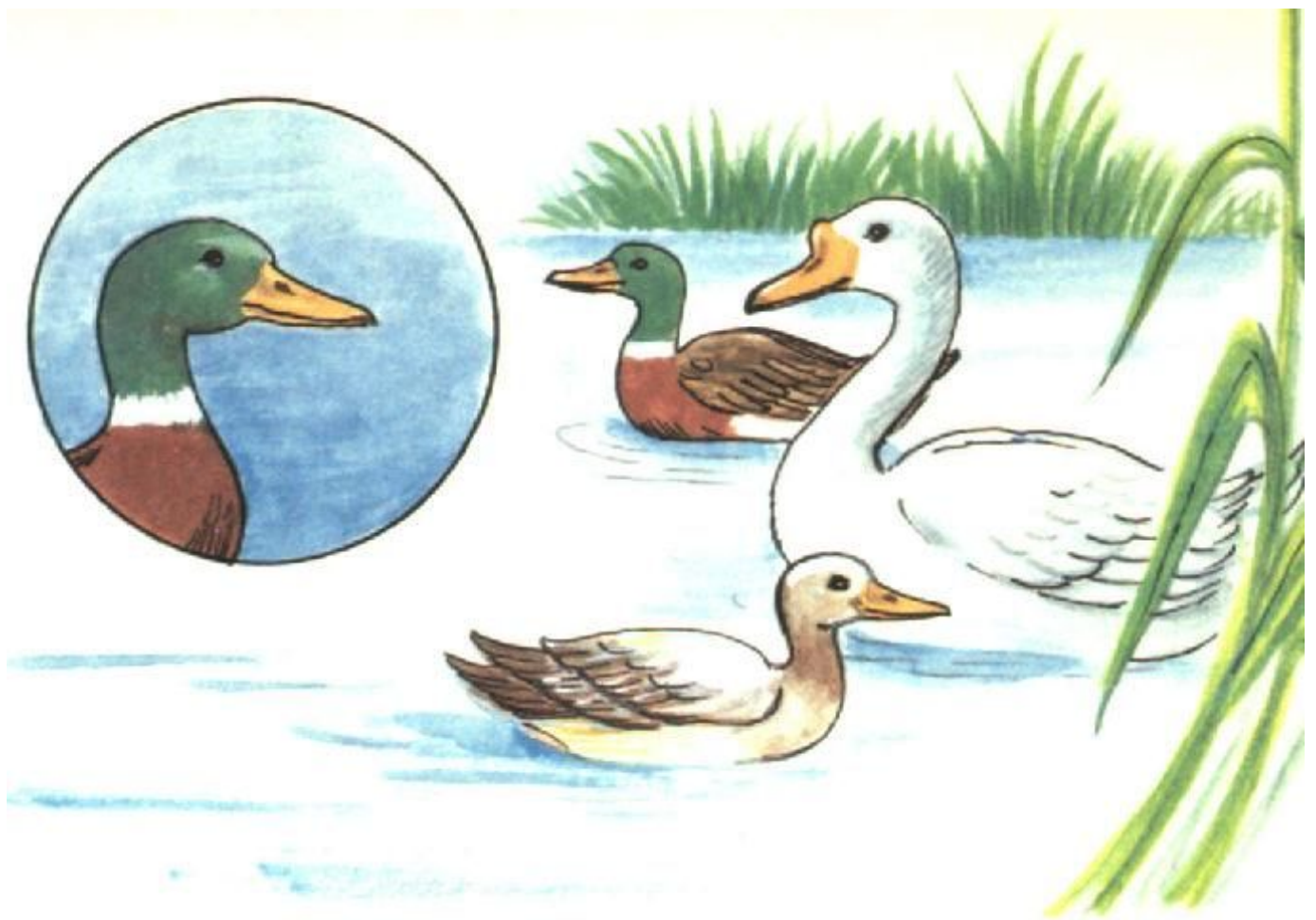

ลุงชมเดินนำโด่งกับจิวไปยังบริเวณที่เลี้ยงสัตว์ต่างๆ ทางหลังบ้านซึ่งเป็นที่ค่อนข้างกว้างขวาง มีต้นไม้ร่มรื่น ภายในบริเวณแบ่งเป็นที่เลี้ยงสัตว์ได้อย่างเหมาะสม ไม่ปะปนกัน บริเวณที่เลี้ยงสัตว์อยู่ติดกับชายทุ่งโล่งสีเขียวขจีไปด้วยต้นข้าวที่กำลังงอกงาม

จิวรีบวิ่งนำหน้าลุงและโด่งไปยังเล้าไก่ แล้วโปรยข้าวเปลือกในมือให้ไก่ทันทีด้วยความตื่นเต้น ไก่หลายตัวรีบเข้ามากิน จิวถามลุงว่า “มันใช้ปากแหลมจิกกินได้อย่างเดียวหรือคะ”

“มันใช้อุ้งเท้าแหลมคุ้ยหาแมลง หนอนและกินกรวดก้อนเล็กๆ ด้วย เพื่อช่วยย่อยอาหาร เพราะมันไม่มีฟันสำหรับเคี้ยวอาหาร” ลุงตอบคำถามพร้อมทั้งอธิบายให้จิวฟัง

“เปิดกับท่านก็เป็นพวกเดียวกับไก่ ไช้ไหมครับลุง”
โต้ถาม

“ใช่แล้วหลาน บางทีมันกินอาหารเหมือนไก่ แต่ปาก
ของมันแบนและยาวกว่า มันใช้ปากไชร้งไปหาอาหารใน
โคลนหรือในน้ำ มันใช้เท้าว่ายน้ำได้ ขนของเปิดกับท่านเป็น
มัน จึงไม่ค่อยเปียกน้ำ” ลุงตอบ

“ไก่ตัวนี้ไม่ลงมากินอาหารเลย” จี๊วพูดพลางชี้ไปที่
แม่ไก่ตัวหนึ่ง

“มันกำลังฟักไข่ให้อุ่น ลูกไก่กำลังโตอยู่ในไข่ ต่อไป
มันก็จะเจาะเปลือกไข่ออกมาเป็นลูกเจี๊ยบ ลูกเปิด ลูกท่าน
ก็เหมือนกัน แต่ลูกหมูมันออกมาจากท้องแม่ก็เป็นตัวอย่าง
นั้นเลย” ลุงชมเล่า

“พี่โต้น ดูทางหมู่นั้นซิดม้วนเป็นวงเหมือนขดเชือกเลย” จี๋พูดเมื่อมองเห็นหมูในเล้า

หมูเป็นสัตว์ที่ไม่ต้องทำอะไร กินแล้วก็นอน” ลุงชมบอกหลานทั้งสอง

“แหม ซี้เกียจจังเลย มันชอบนอนในที่แฉะๆ อย่างนี้หรือครับ”

“ใช่จ้ะ เราเลี้ยงมันไว้เพื่อเป็นอาหารเพียงอย่างเดียว เพราะมันทำประโยชน์อย่างอื่นไม่ได้” ลุงชี้แจง

“มอ.....” จี๋ตกใจ จึงหันไปเห็นวัวกำลังใช้หางปัดไปมา และกินหญ้าพลางในทุ่งนา “โถ วัวพวกนี้มันคงจะร้อนและหิวแย่เลยนะคะ” จี๋พูดกับลุงชม

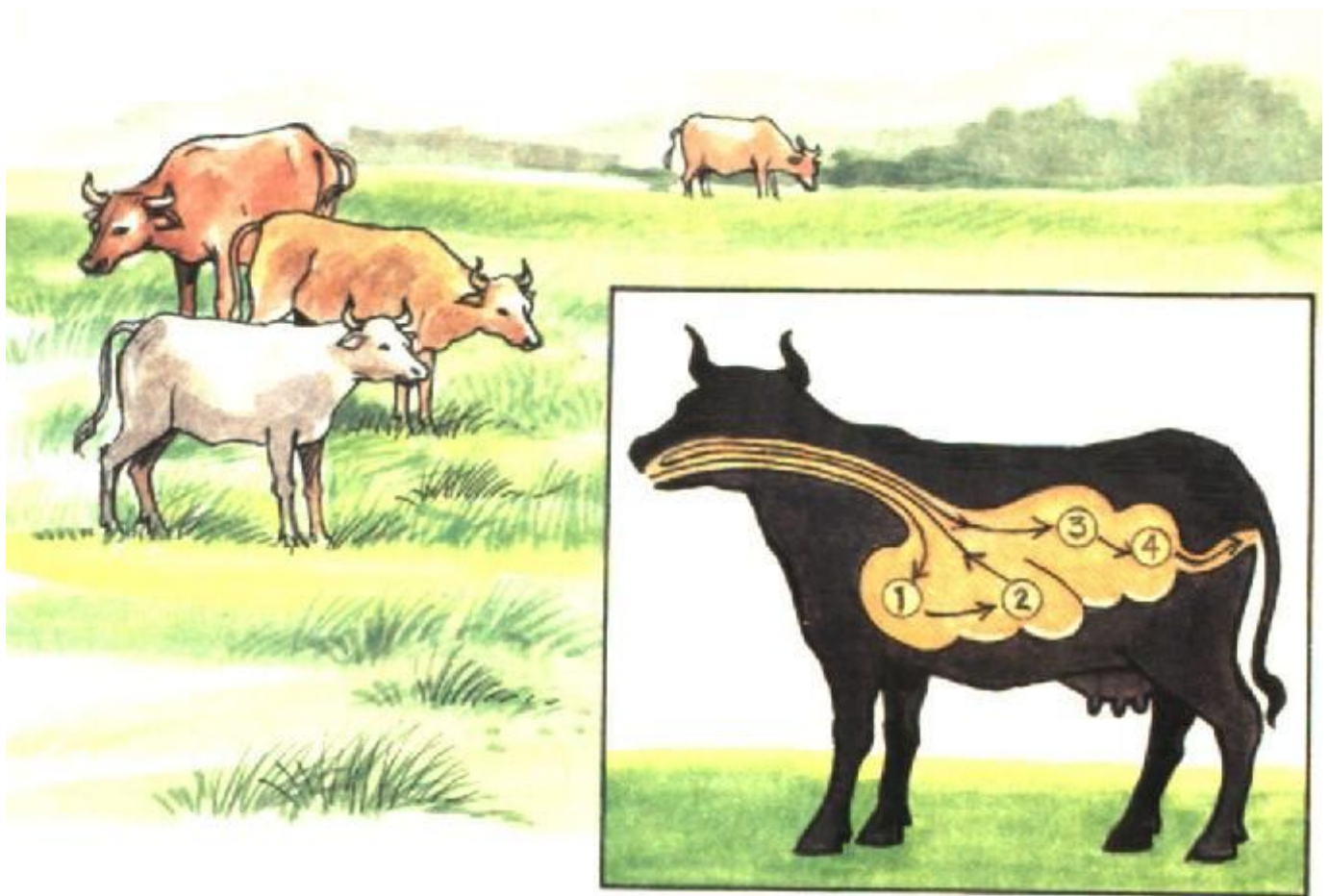
“มันทนอากาศร้อนได้จ้ะ”

“มันกินหญ้าแค่นั้นแล้วมันจะอิ่มหรือคะ”

“วัวเป็นสัตว์เคี้ยวเอื้อง ไม่มีฟันหน้าจึงกัดหญ้าไม่ได้ มันจะถอนและกลืนเข้าไปเก็บไว้ในกระเพาะที่หนึ่งเพื่อทำให้นิ่มก่อน แล้วไปกระเพาะที่สอง หลังจากนั้นอาหารจะถูกดันออกไปสู่ปากเพื่อเคี้ยวเอื้อง และกลับสู่กระเพาะที่สามและสี่ เพื่อย่อยต่อไป” ลุงอธิบาย

“วัวทำงานหนัก แล้วพวกเรายังกินเนื้อของมัน น่าสงสารจังเลยนะคะ” จี๋บรรยายความรู้สึก

“นอกจากกินเนื้อแล้วยังใช้มันไถนา ลากเกวียนอีกด้วย” โต้นกล่าวบ้าง

“ทำไมคนไม่ใช่สัตว์อื่น ๆ ทำงานแทนวัวบ้างละคะ”

จิ๋วถาม

ลุงตอบว่า “ใช้ม้าไงล่ะ ม้าทำงานได้หลายอย่าง เช่น ใช้ขับขี ใช้ลากรถ เป็นต้น”

“ลุงเลี้ยงสัตว์พวกนี้ไว้ทำอะไรครับ” โต้งถาม

ลุงตอบว่า “ส่วนใหญ่แล้วเลี้ยงไปจนมันโตเต็มที่ก็ขาย ในระยะที่เลี้ยง ลุงก็ต้องดูแลให้มันสุขสบาย ให้อาหารทำให้อยู่ให้เหมาะสม ถ้ามีโรคระบาดก็ต้องไปตามสัตวแพทย์มาดู

โต้งกับจิ๋วช่วยลุงเลี้ยงสัตว์ต่าง ๆ อย่างสนุกสนาน เพลิดเพลิน

ตอนสายวันรุ่งขึ้น ลุงถามหลานทั้งสอง “วันนี้อยากไปเที่ยวที่ไหน เดี่ยวลุงจะพาไป” โต้งตอบ “ผมอยากได้รังผึ้งครับ ไกลๆ นี่มีไหม”

“เดี๋ยวลุงจะพาไปซื้อที่ตลาด แต่ลุงไม่แน่ใจว่าจะมีขายไหม”

“ไม่ใช่ครับ ผมอยากจะไปเก็บตามที่มีมันอยู่เลย”

“อ้อ ไปตีผึ้งนะเธอ” ลุงร้องพร้อมทำตาโตและพูดต่อไปว่า

“อันตรายนะหลาน หลบไม่ทันละก็ผึ้งมันต่อยเอาเจ็บทีเดียว” โต้งสงสัย จึงถาม “มีวิธีการอย่างไรครับ”

ลุงอธิบาย “ใช้ไม้ยาวพอสมควร ที่ปลายข้างหนึ่งหุ้มด้วยกาบมะพร้าว แล้วจุดไฟที่กาบมะพร้าวนั้น ต่อไปก็นำไปจ่อที่รังผึ้งให้ควันไฟเข้าไปในรังตัวผึ้งก็จะบินหนีออกจากรังไป เหลือแต่รังติดกับกิ่งไม้ไว้ ก็ตัดเอากิ่งไม้นั้นมาก็จะได้รังผึ้ง”

“ผมอยากเห็นวิธีการจริง ลุงพาผมไปตีหน่อยเถอะครับ ผมจะระมัดระวังตัวให้ดี” โต้งขอร้องลุงชม

“ตกลง เดี่ยวลุงจะพาไป แต่ต้องระวังให้มากเลยนะ” ลุงตอบ

โต้งดีใจและหันไปชวนจิว แต่จิวไม่ค่อยสนใจนัก และพูดว่า “จิวกลัวผึ้งต่อยเอา”

โต้งปลอบ “ไม่เป็นไรหรอก สนุกดีนะ”

“ไม่ไปหรอกค่ะ” จิวตอบปฏิเสธ แล้วเดินเลี้ยวไปหาแม่

ส่วนไต้งก็เดินตามลุงชมไป
เตรียมอุปกรณ์ “ต้องทำไม้อัน
ยาว ๆ หน่อยนะไต้ง” ลุงชมบอก
หลานชาย

“ทำไมล่ะครับ ไม้สั้นใช้ไม่
ได้หรือครับ” ไต้งถาม

“ใช้ได้ แต่ใช้ไม่ยาวตัวเรา
จะได้อยู่ไกลจากรังผึ้งออกมา
หน่อยจะได้ไม่เป็นอันตราย”
ลุงตอบ

เมื่อทำอุปกรณ์เสร็จ หลาน
กับลุงจึงเดินไปทางหลังบ้าน
ไต้งก็พูดชักถามลุงไปตามประสา
เด็กที่ชอบเรียนรู้ “เดี๋ยวเรา
ต้องไปเดินหามันหรือครับ ว่า
ที่ไหนมีรังผึ้ง”

“ไม่ต้องหรอกจะ ส่วนมาก
ผึ้งมันจะทำรังอยู่ตามกิ่งไม้ รังนี้
อยู่ไม่ไกลหรอก ลุงสังเกตเห็น
มันมานานแล้ว”

เดินไปตามทางสักครู่หนึ่ง “นั่นไง ไต้งเห็นไหม” ลุง
พูดพร้อมกับชี้ให้หลานดู “เห็นครับ รังใหญ่เหมือนกัน”
ไต้งตอบรับลุงยืนหันไปในทิศทางไต้งชี้ แล้วจุดไฟที่กาบ

มะพร้าว นำไปจ่อใต้รังผึ้งสักพัก ผึ้งผึ้งก็บินออกจากรังไป
“โอ้โฮ เยอะแยะเลยครับ” โต้งร้องด้วยความตื่นเต้น

สักครู่ต่อมา ลุงชมบอกโต้งว่า “ตัวมันคงจะหมดรัง
แล้วละ” ว่าแล้วจึงหยิบมิดเตรียมจะตัดกิ่งไม้ที่มีรังผึ้งลงมา
ทันใดนั้นเองลุงชมก็ได้ยินเสียงหลานชายร้อง “อ๊วย” ลุงร้อง
ถาม “เป็นอะไรหรือ โต้ง”

“ถูกผึ้งต่อยครับ” โต้งตอบเสียงอ่อย ๆ เพราะรู้สึก
เจ็บแผลที่ถูกผึ้งต่อย

“ไม่เป็นไรหรอก อย่างเพิ่งไปกดหรือขยี้ตรงที่มัน
ต่อยนะ เดี่ยวกลับไปเอายาที่บ้านทา” ลุงชมเดินเข้ามาดู
แล้วบอกหลานให้หายกังวล

เมื่อลุงชมตัดกิ่งไม้ที่มีรังผึ้งลงมาได้แล้วก็จะเอากลับ
บ้านทั้งกิ่งนั้น ในระหว่างทางที่เดินกลับบ้าน โต้งบ่นขึ้นว่า
“รู้สึกเจ็บ ๆ ปวด ๆ นะครับ ลุงชม”

“เดี๋ยวให้คุณปู่รักษา ประเดี๋ยวเดี๋ยวก็หาย” ลุงปลอบ
โต้ง

เมื่อถึงบ้าน ปู่ย่ากำลังนั่งคุยอยู่กับพ่อแม่ โต้งร้องเรียก
เสียงดังจนกระทั่งถึงบนบ้าน จึงเริ่มเล่าเหตุการณ์ที่ไปพบมา
ให้ทุกคนฟัง

“ยีนแซนที่ผึ้งต่อยให้ปู่ดูซิ เป็นอย่างไร” ปู่ขอดูแผล
ที่แซนโต้ง

“เจ็บ ๆ ปวด ๆ ด้วยครับ” โต้งยีนแซนให้ปู่ดูพร้อมกับ
บอกอาการ

“สงสัย มันจะปล่อยเหล็กในเข้าไปด้วย อย่าไปขี้มันนะ จะทำให้ปวดมากขึ้น เดี่ยวใช้เข็มค่อยๆ เขี่ยเอาเหล็กในออก แล้วเอาแอลกอฮอล์เช็ด” ปู่พูด หลังจากนั้นแม่ก็ไปช่วยหาเข็ม สำลีและแอลกอฮอล์มาให้ปู้รักษาพยาบาลหลานจนเรียบร้อย

เมื่อโด้งค่อยคลายความเจ็บปวดลงบ้างจึงถามปู่ว่า “คุณปู่ครับ เหล็กในที่ที่คุณปู่พูดถึงเมื่อสักครู่นี้ คืออะไรครับ”

เหล็กใน เป็นอวัยวะวางไข่ของผึ้ง เมื่อผึ้งต่อยอวัยวะนี้จึงติดอยู่กับแผล แล้วตัวมันก็ตายไป” ปู่อธิบาย

โด้งเรียกให้จิวดูรังผึ้งที่ลุงชมติมาได้ “มันทำมาจากอะไรคะ ลุง” จิวถาม

“ทำมาจากสารที่อยู่ในน้ำย่อยของมัน ที่เรียกว่าขี้ผึ้ง” ลุงตอบ

“ถ้าเช่นนั้น ก็กินได้ซิคะ” จิวถาม

“ส่วนที่ใหม่ ๆ คือตรงที่ตัวอ่อนอยู่นี่ กินได้ แต่ส่วนที่เก่าๆ คือตรงที่ไม่มีตัวผึ้งกินไม่ได้ เอาไปทำเทียนได้ บริเวณที่เหนียวๆ ช้นๆ ในรังก็คือน้ำผึ้ง ได้มาจากน้ำหวานที่ผึ้งดูดมาจากดอกไม้ นั่นเอง กินแล้วทำให้ร่างกายแข็งแรงด้วยนะหลาน” ลุงอธิบายพร้อมทั้งชี้ส่วนต่างๆ ของรังผึ้งประกอบไปด้วย

“ผมเคยเห็นน้ำผึ้งที่ขายอยู่ตามร้านทั่วๆ ไป แล้วเขียนว่าน้ำผึ้งแท้ บางขวดก็เขียนว่าน้ำผึ้ง เท่านั้น หมายความว่าอย่างไรกันครับ” โด้งสงสัย

“มีบางคนนำน้ำผึ้งไปผสมกับน้ำเชื่อม เพื่อให้ได้ปริมาณมากจะขายได้เงินมาก ๆ น้ำผึ้งแบบนี้เป็นน้ำผึ้งปลอม ไม่ใช่ น้ำผึ้งแท้ คุณภาพก็ไม่ได้เท่า น้ำผึ้งแท้” ลุงอธิบาย

“จะมีวิธีพิสูจน์ได้อย่างไรครับ ว่าเป็นน้ำผึ้งแท้หรือน้ำผึ้งปลอม” ไต้งถามต่อไป

“อันนี้ตอบยากนะหลาน แต่ลุงดูโดยอาศัยประสบการณ์ น้ำผึ้งแท้มันจะไม่หวานเจี๊ยบเหมือนน้ำเชื่อม มีรสเปรี้ยวปนนิด ๆ หลานลองชิมดูซิ” ลุงบรรยายให้หลานฟังพร้อมทั้งใช้ช้อนตักน้ำผึ้งจากรังให้หลานชิม

ในขณะนั้นจิวสังเกตเห็นรังผึ้งด้วยความสนใจแล้วหันไปพูดกับไต้งว่า “รังนี้คงมีผึ้งมากมายเลยสินะ”

“ใช่จะ เมื่อตอนที่ผึ้งบินออกจากรังไป จิวเห็นแล้วต้องชนลูกแน่เลย มีเป็นจำนวนมากจริง ๆ มีประมาณสัก ๘-๙ พันตัวได้ เยอะจริง ๆ” ไต้งตอบและเล่าสิ่งที่ประสบมาให้น้องฟัง

“ทำไมมันอยู่กันได้ที่ละมาก ๆ ละคะ” จิวหันไปถามลุงชม ไต้งอยากตอบแทนลุง แต่ก็ยังไม่ค่อยมั่นใจนัก จึงหันไปถามลุงชม

“รังผึ้ง เปรียบเหมือนกับเมือง ๆ หนึ่ง ใช่ไหมครับ ลุง”

“เก่งมากหลานช่างเปรียบเทียบ” ลุงกล่าวชม

ไต้งจึงเล่าต่อไปว่า “มีผึ้งอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากก็จริง แต่มันจะช่วยกันทำงาน โดยแบ่งเป็น ๓ พวก คือ **ผึ้งงาน**

พวกนี้เป็นผึ้งตัวเมียที่ไม่มีคู่ตลอดชีวิต ทาอาหารมาสะสมเก็บไว้ ดูแลลูกอ่อนสร้างรัง ทำความสะอาดรัง และป้องกันศัตรู”

“อีก ๒ พวกละคืออะไร” จีวถาม

“นางพญาผึ้ง มีตัวเดียวเท่านั้น ทำหน้าที่ออกไข่ ส่วนผึ้งตัวผู้ ทำหน้าที่ผสมพันธุ์” โต้งตอบ

“ผึ้งงานก็เป็นผึ้งที่ขยันที่สุดเลยซิคะ” จีวพูดแสดงความเห็น

“ลุงครับ แล้วตัวอ่อนในรังนี้มาจากไหนครับ” โต้งถามพลางชี้ไปในรังตรงช่องที่ยังมีตัวอ่อนอยู่

“อ้อ ตัวอ่อนนี้เกิดมาจากไข่ผึ้ง หลังจากนั้นจึงเป็นดักแด้ และเป็นตัวผึ้งในที่สุด” ลุงชี้แจง และเล่าต่อไปว่า “ผึ้งนางพญาออกไข่ได้มากถึงล้านฟอง จริงๆ แล้วมันผสมพันธุ์เพียงครั้งเดียว คือก่อนที่จะมาเป็นนางพญาสำหรับรังสร้างใหม่ มันจะทำพิธีเลือกคู่โดยบินไปในอากาศแล้วมีผึ้งหนุ่มบินตามไปมากมาย ตัวใดบินตามไปได้จนถึงที่สุดโดยไม่ตกลงมาตายเสียก่อนก็ได้จับคู่กับนางพญา พอผสมพันธุ์เสร็จสิ้นผึ้งหนุ่มก็ตายไป”

“ผึ้งหนุ่มก็เลยเป็นทั้งผู้โชคดีและโชคร้าย” โต้งแสดงความคิดเห็น และพูดต่อไป “ผึ้งงานนอกจากขยันแล้ว ยังอดทนหาน้ำผึ้งได้มากมาย มันมีวิธีการหาน้ำหวานได้อย่างไรครับ”

ลุงเล่าต่อ “มีพวกทำหน้าที่ลาดตระเวนไปก่อน เมื่อพบดอกไม้ที่มันชอบบานอยู่ที่ใด มันก็จะให้สัญญาณไปเก็บ

น้ำหวาน วิธีให้สัญญาณของมันเรียกว่า**วิธีเดินระบำ** โดยการบินเป็นวงกลมกระพือปีก เมื่อทำท่าเคลื่อนไหวอย่างนี้ ผีงานทั้งหลายก็ออกบินไปเป็นหมู่ เมื่อผีดูดน้ำหวานจากดอกไม้เข้าไปผสมกับน้ำย่อยที่มีอยู่ในกระเพาะ เกิดการเปลี่ยนแปลงกลายเป็นน้ำผึ้ง กลับมาถึงรังก็จะเอาน้ำผึ้งออกมาและปล่อยให้**น้ำระเหย**ออกโดยกระพือปีกให้ลมพัดผ่านน้ำผึ้ง เพื่อให้เข้มข้นและเก็บไว้ต่อไป”

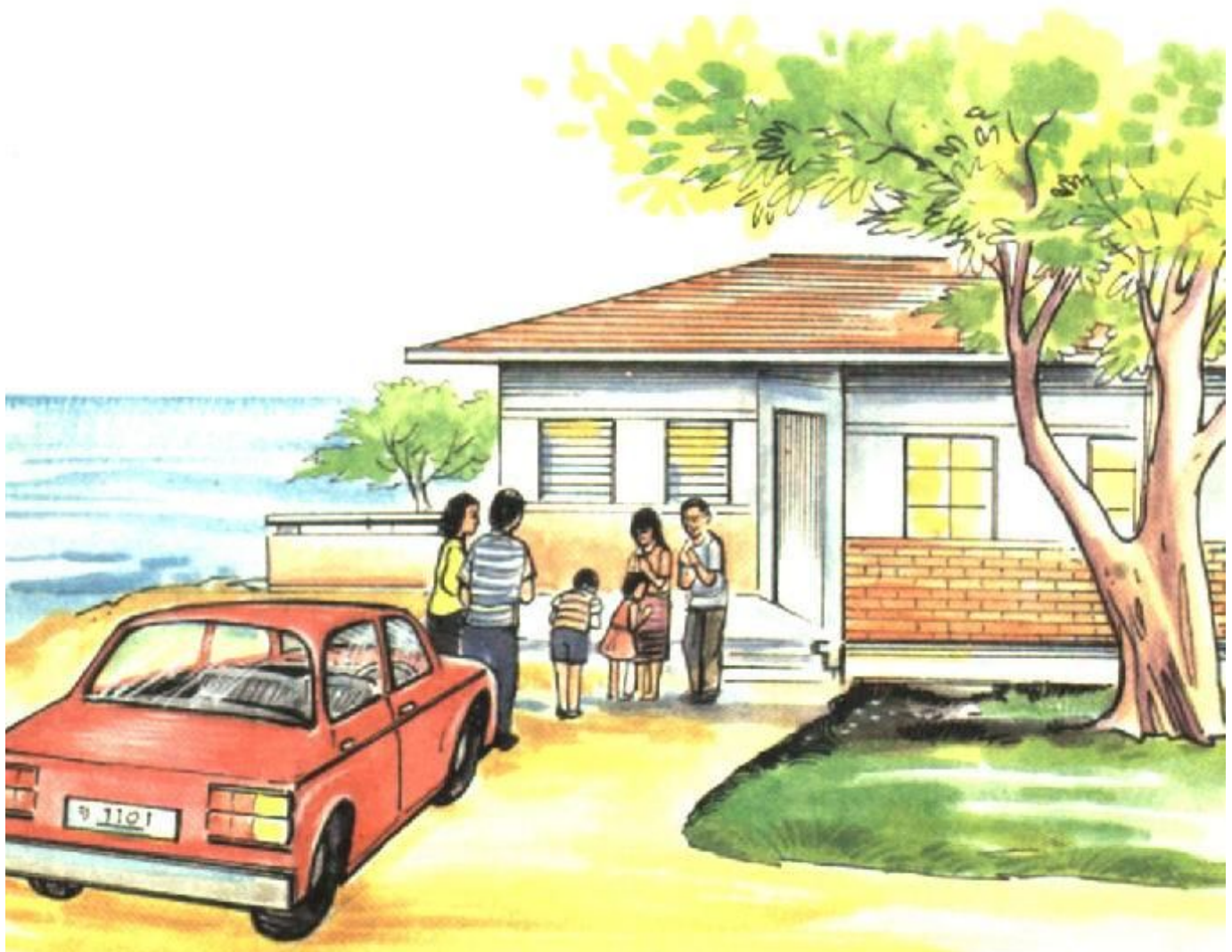
“ในบรรดาผึ้งทั้งสามพวกนี้ จี๋วชอบผึ้งงานมากที่สุดเลย นอกจากขยัน อดทน แล้วยังยอมเสียสละเพื่อส่วนรวมด้วย เป็นตัวอย่างที่ดี” จี๋วพูดกับพี่ชาย

“พี่ก็คิดเช่นเดียวกัน ปัจจุบันนี้ พี่รู้สึกว่าคุณเราอยู่อย่างเห็นแก่ประโยชน์ของตัวเองมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ผีมันรู้จักเสียสละ ไม่เห็นแก่ตัว” โต้งแสดงความคิด

เที่ยวชายทะเล

ฤดูร้อน โรงเรียนปิดภาคเป็นระยะเวลานานถึง ๒ เดือน พ่อ แม่ ไต้ง และจิวไปเที่ยวชายทะเลบางแสน พ่อขับรถไปตามถนนสายบางนา-ตราด ทั้งสองคูทิวทัศน์สองข้างทางไปอย่างเพลิดเพลิน

พอถึงบ้านพักใกล้ชายหาด ซึ่งเป็นบ้านของน้ำประไพ น้องสาวของแม่ ไต้งกับจิวก็ดีใจมาก รีบลงจากรถไปสวัสดี น้ำซึ่งออกมาต้อนรับพร้อมกับสามีชื่อ น้ำรวุฒิ

“สวัสดีจ๊ะ พี่” น้ำประไพกล่าวพร้อมทั้งยกมือไหว้พี่ทั้งสอง

“เป็นอย่างไรบ้าง หายหน้าหายตาไปเสียนาน ไม่ไปกรุงเทพบ้างเลย” แม่ของโต้งถาม

“สบายดีจ๊ะ ตอนนี้ไม่ค่อยว่าง” น้ำประไพตอบ

โต้งกับจิวช่วยกันยกของลงจากรถ

“พี่เอากุนเชียง หมูแผ่น และกล้วยที่บ้านมาฝาก”

“ขอบคุณจ๊ะ”

สี่คนพ่อแม่อูก นั่งพักดื่มชา และพูดคุยกับน้ำประไพ อยู่สักครู่หนึ่ง น้ำประไพจึงชวนแม่ไปตลาด “ออกไปเที่ยวตลาดกันไหมจ๊ะพี่”

“ไปสิ โต้งกับจิวไปด้วยไหม”

“ไปครับ” “ไปคะ”

“พี่โต้ง ดูกองหอยแมลงภู่นั่นสิ เยอะแยะเลยนะ” จิวร้องบอกพี่ชายซึ่งเดินตามมาข้างหลัง

“คุณพ่อครับ พ่อค้า แม่ค้าไปเอาพวกกุ้ง ปู ปลา หอย เหล่านั้น มาจากที่ไหนกัน มากมายนัก” โต้งถาม

“ส่วนมากแล้ว ชาวประมงเอาเรือไปจับกุ้ง ปู ปลา จากทะเลลึก ๆ แต่สำหรับหอยแมลงภู่มักจะอยู่ที่เสาไม้ในน้ำทะเลเป็นกลุ่มใหญ่” พ่อตอบ

“มันเกาะอยู่กับเสาได้อย่างไรครับ” โต้งสงสัย

“มันมีเส้นใยหรือรากเป็นเส้นหยาบ ๆ สำหรับยึดให้ติดแน่นอยู่กับเสาไม้ ถ้าจะเคลื่อนที่มันจะยื่นเส้นใยออกไป

ยึดเกาะที่ใหม่ไว้ แล้วดึงตัวเข้าไปติด” พ่ออธิบาย

“ถ้าจับกันมาก ๆ ต่อไปวันข้างหน้าสัตว์พวกนี้ไม่หมดไปจากทะเลหรือคะ” จีวชักถาม

“นั่นสิลูก นอกจากคนจับกันมากโดยใช้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพแล้ว ยังมีพวกสัตว์ทะเลที่กินเนื้อสัตว์ด้วยกันอีก เช่น ปลาฉลาม กินหอยนางรมกับหอยแมลงภู่ ปลานิล และโลมา กินปลาหู และอันตรายที่ร้ายแรงที่สุดที่เกิดขึ้นกับสัตว์ทะเลก็คือ น้ำเสีย ซึ่งคนเรามีส่วนทำให้น้ำเสียด้วย โดยทิ้งของเสียหรือสารมีพิษลงในแม่น้ำ ในทะเล ทำให้สัตว์เหล่านี้ตายไปเป็นจำนวนมาก”

“ต่อไป สัตว์น้ำก็คงจะสูญพันธุ์ไปหมด ไม่มีอาหารทะเลกินกันแน่ ถึงตอนนั้นคนไทยคงจะเป็นโรคคอพอกกันเต็มไปหมด” จี๋วแสดงความคิด

“เป็นความคิดดีมากจะน้อง” โต้งชมเกมหยอกล้อน้องและซักถามให้น้องได้แสดงความคิดเห็นต่อไป “จี๋วคิดว่าควรทำอะไรละจ๊ะ สัตว์น้ำเหล่านี้จึงมีอยู่ต่อไปชั่วลูกชั่วหลาน”

“ง่ายๆ ก็คือ ไม่ทิ้งขยะหรือสารมีพิษลงในแหล่งน้ำต่างๆ” จี๋วตอบ “และจี๋วว่าไม่ควรซื้อ กุ้ง ปู ปลา ที่มีไข่ติดอยู่ด้วย”

“ทำไมละ” โต้งซักถามต่อไป

“ก็สัตว์พวกนี้มันกำลังแพร่พันธุ์ ทำให้มีสัตว์น้ำเยอะๆ ถ้าไปเอามันมากิน อีกหน่อยก็คงหมดแน่ๆ ไม่มีอาหารทะเลกินแน่เลย”

พ่อกล่าวชมเชยจ้าว “ดีมาก ลูกพ่อ มีความคิดกว้างออกไปถึงเหตุการณ์ในอนาคต” และอธิบายเพิ่มเติมว่า “นอกจากนี้ยังมีวิธีจะสงวนรักษาพันธุ์สัตว์น้ำอีกวิธีหนึ่งคือ ไม่จับสัตว์น้ำด้วยแหวนที่มีตาถี่มาก หรือใช้ระเบิดไฟฟ้า”

“ทำให้สัตว์น้ำที่โตไม่เต็มที่ ติดมาในแหนั้นด้วย หรือใช้ระเบิดไฟฟ้าก็ทำให้สัตว์น้ำที่ยังเล็กอยู่ตายหมด นะครับ คุณพ่อ”

“คุณแม่ซื้อกับข้าวเยอะเยอะเลย วันนี้ได้กินกันพุงกางเลย” โต้งพูดพร้อมกับช่วยหิ้วของ

เมื่อถึงบ้านพัก จี๊วช่วยแม่และน้ำทำกับข้าว “จี๊วเอ หอยแมลงภู่นี้ไปล้างนะจ๊ะ เดี่ยวแม่ล้างปลาหมึกเอง”

“นี่ปลาอะไรคะ คุณแม่” จี๊วถาม

“ปลาตาเดี่ยวจ๊ะ แม่จะเอามาทอดให้กิน เดี่ยวลองกินดูนะ เนื้อมันอร่อยมาก”

“ชื่อแปลกดี มันมีตา ๑ ตาเท่านั้นหรือคะ” จี๊วสงสัย

มี ๒ ตา แต่อยู่ติดกับลำตัวทางซีกที่เป็นสีน้ำตาล ส่วนมากมันอยู่ที่ลำตัวอีกซีกที่เป็นสีขาว” แม่อธิบาย

จี๊วช่วยเป็นลูกมือแม่จนเสร็จเรียบร้อย

“แดดร้อนแล้ว พี่โต้งลงไปเดินเล่นเก็บเปลือกหอยที่ชายหาดกันเถอะ” จี๊วชวน

สองคนพี่น้องลงไปชายหาดทราย เก็บเปลือกหอย และเล่นน้ำโดยมีพ่อไปด้วย ในขณะที่เดินไปถึงชายหาด โต้งชี้ให้จี๊วดูสัตว์ประหลาดตัวหนึ่ง “จี๊ว ดูอะไรนั่นเนะ เปลือกหอยตัวนั้นมีขาโผล่ออกมาด้วย”

“เพิ่งเคยเห็นเปลือกหอยมีขา” จี๊วพูดพลางเดินเข้าไปดูใกล้จึงเห็นว่ามิตัวโผล่ออกมาเหมือนกับปู

“อ้อ พี่พอนึกออกแล้ว ปูเสฉวนนั่นเอง ตัวมันเล็กมากลำตัวนิ่ม ต้องอาศัยเปลือกหอยเป็นที่กำบัง ป้องกันตัว” โต้งเล่าให้น้องฟัง

“แล้วข้างโน้นไม่มีตัวหอยอยู่หรือคะ” จ๊วหันไปถามพ่อ

“ไม่มีแล้วตัวหอยตายไปนานแล้ว” พ่อตอบ และเล่าเพิ่มเติมว่า “ปูเสฉวนเลือกเปลือกหอยที่เหมาะสมพอดีกับตัวแล้วเข้าไปอยู่ ทำเป็นที่หลบภัยเมื่อปูเสฉวนโตขึ้นจนคับเปลือกหอย มันก็จะเลือกเปลือกหอยเปล่าอันใหม่ที่มีขนาดพอเหมาะแล้วย้ายไปอยู่ในนั้น”

“พวกปูม้า ปูทะเลล่ะครับ มันต้องเปลี่ยนกระดองเหมือนหอยไหมครับ เวลาที่ตัวโตขึ้นมา” โต้งถามบ้าง

“ไม่เหมือนกันหรอก ปูม้า ปูทะเล นั้นเมื่อโตขึ้นมันจะลอกคราบหรือเปลือกนอกออกที่เราเห็นตัวมันนึ่มๆ ในที่สุดคราบใหม่ก็จะแข็ง มันจึงออกมากินต่อไป” พ่ออธิบาย

สองคนพี่น้องนำเปลือกที่เก็บได้จากชายหาดมาล้างให้สะอาดและผึ่งให้แห้ง หลังจากนั้นจึงไปอาบน้ำแต่งตัวให้เรียบร้อยเพื่อเตรียมรับประทานอาหารเย็นพร้อมพ่อแม่ และน้ำทั้งสองคน

หมู่บ้านริมทะเล

วันรุ่งขึ้น เมื่อรับประทานอาหารเช้าเรียบร้อยแล้ว
วรรุฒิพาหลานทั้งสองคนเดินไปเที่ยวหมู่บ้านเลียงหอยนางรม
ซึ่งอยู่ไม่ไกลจากบ้านพักนัก

“บริเวณนี้หรือครับ เป็นที่เลียงหอยนางรม” ได้ถาม
พร้อมกับชี้มือไปยังโขดหิน

“ใช่จ้ะ หอยนางรมเป็นหอยสองฝา เกาะหินชายทะเล
ที่มีน้ำท่วมถึง ตัวที่ใหญ่ๆ มีขนาดเกือบเท่าฝ่ามือเชียวนะ”

น้าวรุฒิพุดพลาญยกฝ่ามือขึ้นประกอบคำอธิบายด้วย
 “ทำอะไรจึงจะแกะเอาตัวหอยนางรมออกมาได้ล่ะครับ”

โด้งถาม

“ต้องใช้เครื่องมือที่เรียกว่า **สับปะนง** จึงจะแกะตัวมัน
 ออกมาได้” น้าวรุฒิพุด “นั่นไง คนเลี้ยงกำลังถืออยู่พอดี คงจะ
 นำไปแกะตัวหอยนางรม” ว่าแล้วน้าก็ชวนหลานทั้งสองไปดู
 เครื่องมือดังกล่าวใกล้ๆ

“นอกจากเอาเนื้อหอยนางรมมากินได้แล้ว ยังให้ไข่มุก
 ด้วยไข่มุกคะ” จิวถาม

“ไข่มุก เป็นสิ่งที่เกิดอยู่ภายในหอยนางรม” น้าวรุฒิ
 ตอบและเล่าต่อไป “แบบนั้นมีมากทางภาคใต้แถบจังหวัดภูเก็ต
 เขาทำกันเป็นอุตสาหกรรมทีเดียว”

“จิวเห็นคุณแม่เอามาทำเป็นหัวแหวน”

“พวกนี้เป็นอัญมณีที่มีราคาแพง บางคนนำมาทำเป็นสายสร้อย ต่างหู หรือเครื่องประดับอื่นๆ” น้าวรุณิเล่าเพิ่มเติม

“ผมเคยเห็นโต๊ะ เก้าอี้ ที่ทำด้วยไม้ฝังแผ่นมุกเล็กๆ มีลวดลายงดงาม ใช้มุกพวกเดียวกับสายสร้อยหรือเปล้าครับ” โต้งถาม

“ไม่ใช่หรอก มุกที่ฝังลงในแผ่นไม้นั้น เป็นชิ้นส่วนที่ตัดมาจากเปลือกหอยนมสาว ซึ่งหนาและเมื่อนำมาขัดจะเป็นเงาวาววับ”

บริเวณนั้นมีสะพานยื่นออกไปในทะเลเป็นท่าจอดเรือ โต้งบอกน้าวรุณิ “น้าครับ ผมอยากเดินไปตามสะพานนั้น ให้ถึงท่าจอดเรือ ดูว่าน้ำลึกแค่ไหน”

“ไปก็ได้ แต่ต้องระวังด้วยนะ” น้าวรุณิตอบตกลง และก็เดินตามหลานไปด้วย

“น้ำใสแจ๋วเลย เห็นก้อนหินที่อยู่ใต้น้ำได้ชัดเลย ปลาหมึกว่ายน้ำมาเป็นฝูงเลย” โต้งบรรยายและถามจิวว่า “จิวนับดูซิได้กี่ตัว”

จิวใช้นิ้วชี้นับไปที่ละตัว และตอบ “๑๔ ตัว” แล้วย้อนถามพี่ชาย “แล้วพี่โต้ง ละ”

“พี่ก็นับได้ ๑๔ ตัว”

“หลานสองคนนี่โชคดีจริง มีโอกาสได้เห็นปลาหมึกในตอนกลางวัน แต่นี้เป็นเพียงส่วนน้อยมาก อาจจะเป็นเพราะวันนี้ท้องฟ้าค่อนข้างมืด มันจึงโผล่ออกมา ตามปกติ

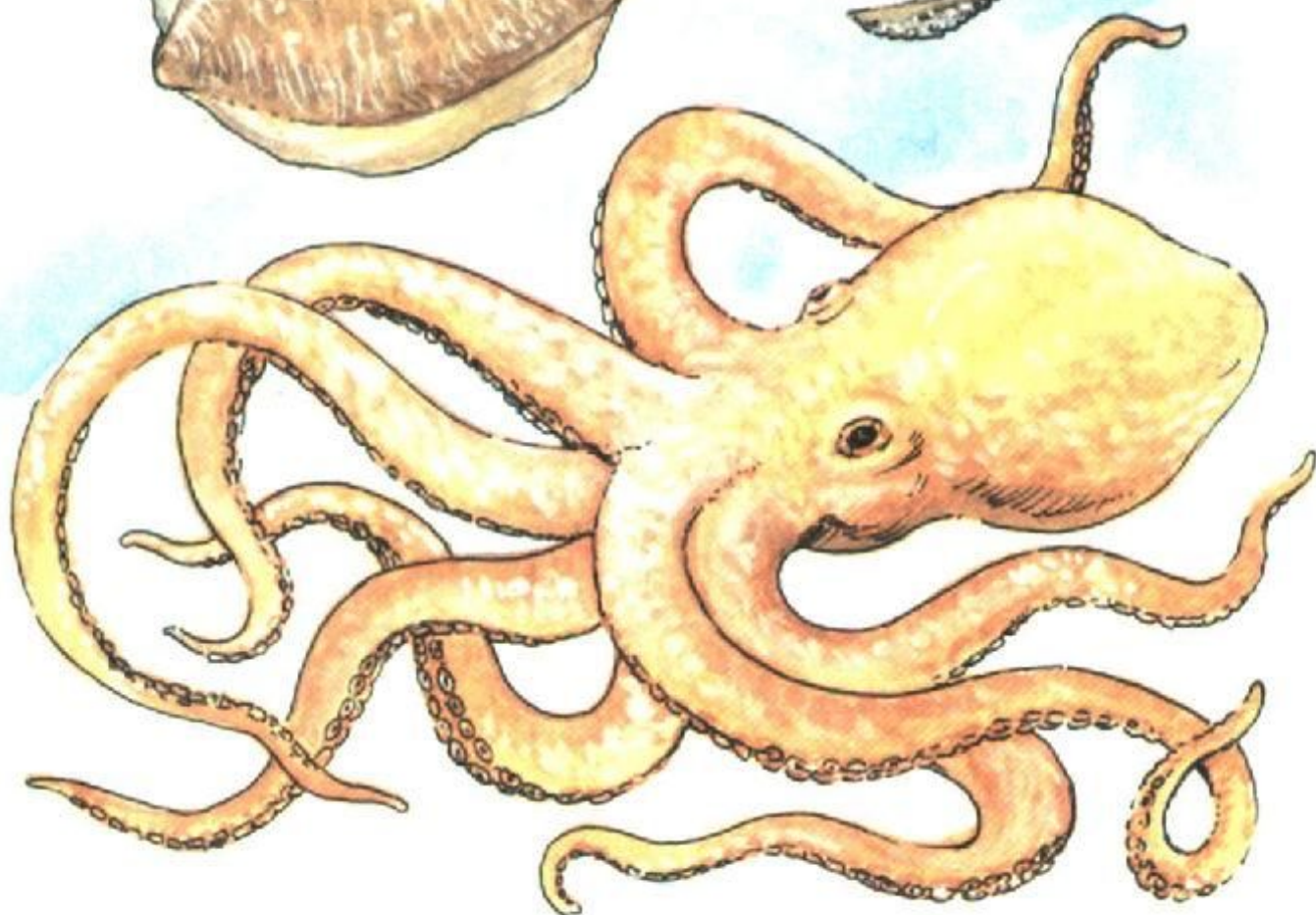
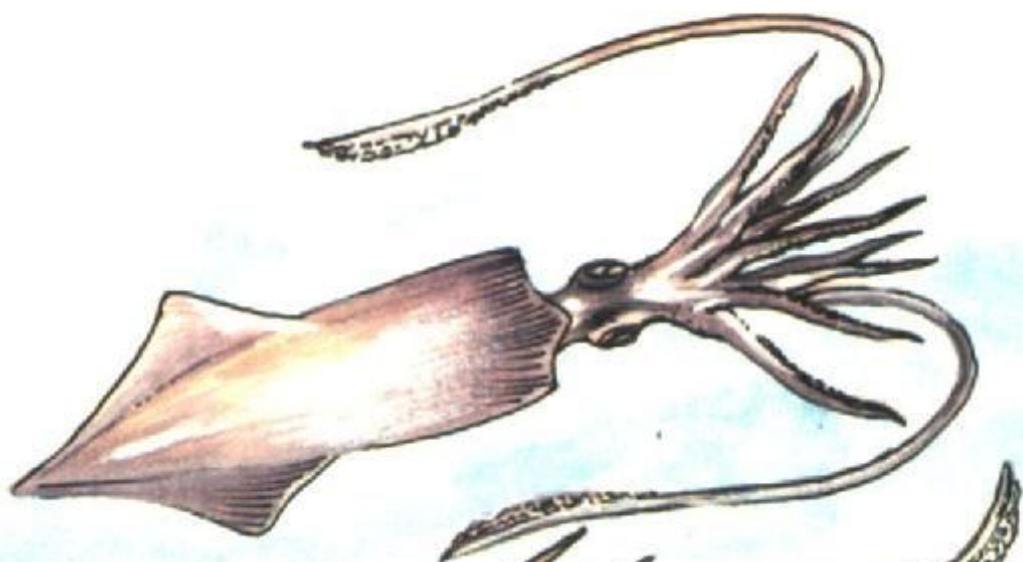
แล้วในเวลากลางวันจะไม่เห็นเลย” น้ำชี้แจง

“จ๋อม” โต้แย้งก่อนหันลงไปใต้น้ำ “เอ๊ะ สีดำมาจากไหน บังตัวปลาหมึกมืดมองไม่เห็นเลย” จ๋อร้องถาม

“ก็โต้แย้งก่อนหันลงไปแล้วมันตกใจ มันจะพ่นน้ำสีดำภายในตัวมันออกมา ช่วยให้ว่ายน้ำหนีไปได้ง่าย” น้ำวรุฒิตอบและเล่าต่อไปว่า “สัตว์พวกนี้ลำตัวยาวเรียวยาวแหลมเหมือนหัวลูกศรมีครีบแผ่เป็นแผ่นรูปสามเหลี่ยม ว่ายน้ำได้คล่องแคล่ว เรียกว่าปลาหมึกกล้วย”

โต้แย้งขึ้นบ้าง “ปลาหมึกมีหลายชนิดหรือครับ”

“มีหลายชนิดจะ อีกชนิดหนึ่งเป็นปลาหมึกกระดอง

ลำตัวอ้วนกว้าง มีครีบยื่นออกมาจากสองข้างลำตัว แต่ทั้งสองชนิดมีหนวดสิบเส้น ส่วนปลาหมึกยักษ์มีลำตัวกลมสั้นมาก มีหนวดแปดเส้น” น้าอธิบาย

“มันกินอาหารยังไงคะ” จีวถามบ้าง

“ที่ด้านใต้ของหนวดแต่ละเส้นมีปุ่มดูดเรียงกันเป็นแถว เมื่อมีปลาและกุ้งตัวเล็กๆ วายน้ำเข้ามาใกล้ มันจะยื่นหนวดที่มีปุ่มดูดเรียงกันเป็นแถวอยู่ทางด้านใต้ ออกไปแตะติดเอาตัวกุ้งและปลาไว้กินเป็นอาหาร”

พอแดดเริ่มร้อนจัด น้าวรุฒิ โต้ง จีว ก็กลับบ้านพักที่ข้างทางระหว่างเดินกลับ มีกองเปลือกหอยแมลงภู่เป็นกองใหญ่และใกล้ๆ กันนั้น มีชาวบ้านกำลังทำหอยแมลงภู่มาตากให้แห้งเพื่อไว้ขายต่อไป

“เปลือกหอยแมลงภู่ นั้น เอาไว้ทำอะไรล่ะครับ” โต้งสงสัย

“ไว้สำหรับนำมาเผาแล้วจะได้ปูนขาวไงล่ะ เปลือกหอยแครงก็เหมือนกัน” น้าวรุฒิตอบ

“หอยแมลงภู่ หอยแครง มีประโยชน์ทั้งตัวเลยนะคะ เนื้อก็เอามากินได้ทั้งสดและตากแห้ง และเปลือกก็ยังนำไปเผาทำเป็นปูนขาวได้ด้วย” จีวพูดบ้าง

เมื่อถึงบ้าน โต้งและจีวแข่งกันเล่าถึงประสบการณ์ที่ได้รับให้พ่อแม่ฟังอย่างสนุกสนาน “เป็นโอกาสดีที่ลูกได้เห็นของจริงทำให้มีความรู้กว้างขวางขึ้น” พ่อพูด และหันไปถามน้าวรุฒิ “หลานสองคนซักถามน้าวรุฒิเสียเหนื่อยเลยซี”

“ไม่มากมายอะไรหรอกครับ ถ้ามายในเรื่องที่ควร
ถาม เด็กๆ รู้จักซักถาม จะทำให้เป็นเด็กฉลาดครับ” น้าวรุฒิ
พูดคุยกับพ่อ

ถึงเวลาอาหารกลางวัน แม่และน้ำประไพทำก๋วยเตี๋ยว
ราดหน้าทะเล

“เร็วลูก กำลังร้อน เรียกคุณพ่อ น้าวรุฒิมาด้วยเร็ว”
แม่พูดชักชวน

“ราดหน้านี้ใส่หลายอย่างจริง มีทั้งหอยแมลงภู่ ปลาหมึก
กุ้ง คงเทียบเท่าเซลล์ชวนชิมเลยนะ” พ่อบรรยาย

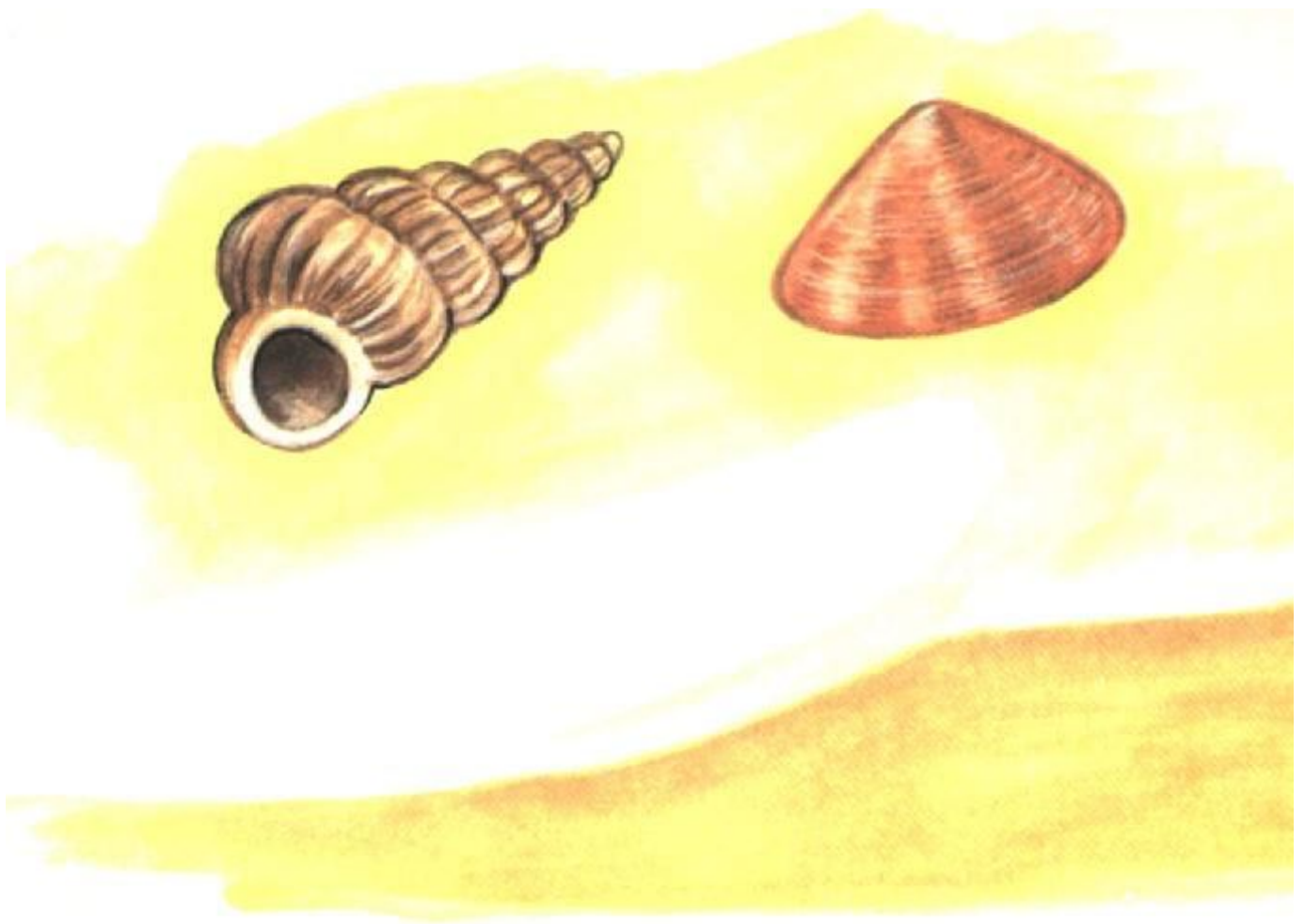
“เรามาเที่ยวทะเล กินอาหารทะเลอย่างอุดมสมบูรณ์
เมื่อวานนี้ มีปูผัด ห่อหมกหอยแมลงภู่ ปลาทอด แกงจืด
ลูกชิ้นปลาและวันนี้ทานราดหน้าทะเล อร่อยมาก ผมกิน
สองจานทุกมื้อเลยครับ” ได้ังบรรยาย

เมื่อกินอาหารกลางวันเสร็จเรียบร้อยแล้ว ได้ังช่วย
ปัดกวาดเช็ดโต๊ะ จิ๋วช่วยล้างจานชามแล้ว จึงนำเปลือกหอย
ที่เก็บไว้มาดูว่าจะใช้ประดับตกแต่ง ทำเป็นอะไรได้บ้าง

“ลูกเก็บเปลือกหอยมาได้เท่านี้เองหรือจ๊ะ” แม่ถาม
และหยิบเล็กดู “ไม่ค่อยมีที่สวยๆ เลย ส่วนใหญ่เป็นเปลือก
หอยเสียบบ่ไม่มีเปลือกหอยดัลลเลย”

“คุณแม่จะใช้เปลือกหอยดัลลสำหรับทำอะไรหรือคะ”
จิ๋วถาม

“นึกว่าจะเอามาทำหมอนปักเข็ม ในสมัยที่แม่ยังเด็ก
อยู่ ถ้ามาเที่ยวชายหาดที่ไร ได้เปลือกหอยสวยกลับไปบ้าน

เยอะแยะทีเดียว” แม่เล่าให้เด็ก ๆ ฟัง “มีหอยตลับ หอยเสียบ หอยสังข์ หอยนกกระยาง หอยเบี้ย หอยจู้จี้ หอยทับทิม แม่เก็บเอามาเล่นกับน้ำ บางชนิดก็เอามาทำหมอนปักเข็ม บางอย่างก็นำมาตกแต่งรูปภาพสวยงาม”

“แผ่นแข็งสีขาว มีเยอะค่ะ อะไรก็ไม่ทราบ” จี๊วถาม พร้อมกับชี้ให้แม่ดู “มันอยู่ภายในลำตัวของปลาหมึก เรียก ลิ่นทะเล นกหงส์หยกชอบกิน” แม่ตอบ

ตอนเย็น พ่อแตรร่วม โต้งและจี๊วสนุกกับการชุดทรายที่ชายหาดและเล่นน้ำทะเลพร้อมกับพ่อ

“หอยเสียบตัวนี้ รีบมุดลงไปทรายจับได้แล้ว พี่โต้ง ช่วยกันชุดทรายลงไปเร็ว นี่แน่ หอยเสียบเยอะแยะเลย

เดี๋ยวเอาไปให้คุณแม่ทำกับข้าว” จี๊วเรียกโด่งพร้อมกับชุด
ทรายขึ้นมาสักระบอง

“พี่โด่งพรงนี้ก่อนจะกลับบ้าน ลงเล่นน้ำอีกครั้งหนึ่ง
นะ” จี๊วชวน

รุ่งขึ้นสี่คนพ่อแม่ลูกเตรียมตัวเก็บของเพื่อจะเดิน
ทางกลับโด่งและจี๊วลาน้ำทั้งสองคน “สวัสดีครับ” “สวัสดีค่ะ”
ปิดเทอมหน้าจี๊วจะมาเที่ยวใหม่ค่ะ” จี๊วบอกกับน้ำ

ผู้เรียบเรียง นางสาวพรทิพย์ รัตนวิเชียร

ผู้ออกแบบรูปเล่มและภาพประกอบ นายสมชาย เวทย์วิทย์

ผู้ตรวจ นางสาวลัดดา ภูเกียรติ

คณะบรรณาธิการ

นางสุภรณ์ สภาพงศ์	หัวหน้าคณะบรรณาธิการ
นางสาวพรเพ็ญ ปทุมศิริ	บรรณาธิการ
นางสุชาดา วัชรุณ	บรรณาธิการ
นางสาวยุพิน ธาตุศรี	บรรณาธิการ
นายวิริยะ สิริสิงห์	บรรณาธิการ
นายปัญญา ไชยะคำ	บรรณาธิการ
นายสมเจตน์ กาฬศิษฐ์	บรรณาธิการ
นางสาวจำเริญ ไร่ไทย	บรรณาธิการ
นางสาวเพราพรรณ โกมลมาลย์	บรรณาธิการ
นางสาวนิตยา สุธีรวิทย์	บรรณาธิการ
นายประเทศ สุขสถิตย์	บรรณาธิการ
นางสาวกฤษณา รัตนวงศ์	บรรณาธิการ
นายสุระ ดามาพงษ์	บรรณาธิการ
นางสาวพริ้มเพรา คงชนะ	บรรณาธิการ
นางวัฒนา บุญเสนอ	บรรณาธิการ
นางสาวปราณี สินธุสอาด	บรรณาธิการ
นางรัตนา ภาชาฤทธิ์	บรรณาธิการ
นางสาววีณา อัครธรรม	บรรณาธิการและเลขานุการ

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ
เรื่อง อนุญาตให้ใช้หนังสือในโรงเรียน

ด้วยกรมวิชาการได้จัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติม กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช ๒๕๒๑ เรื่อง สัตว์โลกที่น่ารู้ สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๓-๔ กระทรวงศึกษาธิการได้พิจารณาแล้ว อนุญาตให้ใช้หนังสือนี้ในโรงเรียนได้

ประกาศ ณ วันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๓๑

✖ . ~~~~~

(นายเรือง เจริญชัย)
รองปลัดกระทรวง ปฏิบัติราชการแทน
ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ

